

DET KONGELIGE NORSKE
VIDENSKABERS SELSKABS
SKRIFTER

1897

AKTIETRYKKERIET I TRONDHJEM

1898

DET KÖNDELIGE NORSKE

VIDENSKABERS SELSKABS

SKRIFTER

(Bb 2)

AKTIEHVALDET I TRONDHØM

1898

Indhold.

	Side
1. M. Foslie. On some Lithothamnia	1—20
2. I. Hagen. Schedulæ Bryologicae (cum tabulis duabus)	1—30
3. I. Hagen. Norges Bryologi i det 18de Århundrede	1—195
4. Ove Dahl. Biskop Gunnerus' virksomhed, fornemmelig som botaniker, tilligemed en oversigt over botanikens tilstand i Danmark og Norge indtil hans død. III. Johan Ernst Gunnerus. Tillæg II. Uddrag af Gunnerus' brevveksling, særlig til belysning af hans videnskabelige sysler. Hefte 3	1—80
5. K. Lossius. Arkæologiske Undersøgelser i 1897.	1—10
6. Aarsberetning for 1897	1—51

Index

Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page.

DET KONGELIGE NORSKE
VIDENSKABERS SELSKABS

AARSBERETNING

FOR

1897

AKTIETRYKKERIEET I TRONDHJEM

1898

DET KONGELIGE NORSKE
VIDENSKABERS SELSKAB

AARSBERETNING

7

1897

ARTHUR KJELLBERG I TRONDHØM
1898

Direktionens Aarsberetning for 1897.

Den 21de Januar afholdtes Selskabets aarlige Fest i Kathedral-skolens Festsal. — Overlærer C. Schulz holdt et Foredrag, hvori han gav en historisk Oversigt over de vigtigste Opdagelser paa Elektricitetens Omraade i de senere Decennier*).

Der er blevet holdt 5 Medlemsmøder med Foredrag. Den 1ste Februar holdtes Foredrag af Samlingsbestyrer V. Storm over Søstjerner med specielt Hensyn paa deres Forekomst i Trondhjemsfjorden og af Dr. I. Hagen over Hans Strøms Liv og videnskabelige Virksomhed med nærmere Paavisning af hans Fortjenester som Naturforsker, idet han erindrede om, at det var Hundredearsdagen siden Strøms Død. Den 9de Marts meddelte Samlingsbestyrer Storm forskellige historiske Opfatninger og Beretninger om store Blækspruter og leverede en Beskrivelse af de to i 1896 i Hevne fundne Expl., som han bestemte som henhørende til den af Stenstrup opstillede sjejdne Slægt *Architevtus*. Og Overlærer Schulz foredrog om Meteoriter, deres Oprindelse, S sammensætning og Struktur og foreviste de Meteoriter, som Selskabets mineralogiske Samling eier, samt Afstøbninger af Meteoriten fra Tysnes (20de Mai 1884) og Sarepta (Rusland 1854). Den 7de April gav Overlærer H. Dahle en Fremstilling af Kongsbergfeltet, geologisk betragtet, med en Oversigt over Sølvforekomsten ved Kongsberg. Foredraget belystes ved flere af de i Mineralsamlingen opbevarede Mineralspe-

*) Foredraget er trykt i „Trondhjems Adresseavis“ 1897 No. 25, 26 og 28.

cimina og Gangstykker fra Kongsbergfeltet. Den 15de December holdt Samlingsbestyrer Storm et Foredrag over Edderkoppen efter egne Iagttagelser, og Arkivar Koren gav Meddelelser om nogle sjældne Værker, der i længere Tid har været savnet i Bibliotheket.

Selskabet har i det forløbne Aar udgivet Skrifter for 1896, hvis Indhold er følgende:

1. Iagttagelser over Mosernes Udbredelse i den sydvestlige Del af Smaalenenes Amt af E. Ryan og I. Hagen.
- 2—3. The reproductive organs in *Turnerella Septemtrionalis*, *Ectocarpus* (*Streblonema*) *Turnerellæ*, a new alga, by M. Foslie.
4. Biskop Gunnerus's Virksomhed, fornemmelig som Botaniker, tilligemed en Oversigt over Botanikens Tilstand i Danmark og Norge indtil hans Død, ved Ove Dahl, III, Johan Ernst Gunnerus' Brevveksling, særlig til Belysning af hans videnskabelige Sysler, Hefte 2.
5. Bidrag til Kundskab om Coleopterfaunaen i det trondhjemske af B. Lysholm, I.
6. Ein Theorem über die Regelflachen von Axel Thue
7. Über die Auflösbarkeit einiger unbestimmten Gleichungen von Axel Thue
8. Arkæologiske Undersøgelser i 1896 af K. Lossius, med 2 Plancher.

Desuden indeholder Skrifterne Direktionens Aarsberetning for 1896 med Samlingsbestyrernes Indberetninger, der ogsaa er udgivet særskilt.

Ialt udgjør Skrifter 1896 henimod 22 Ark.

Ligeledes har Selskabet i Anledning af Trondhjems 900 Aars Jubilæum udgivet et Festskrift, indeholdende Bidrag til Trondhjems og Trøndelagens Historie. Dette Værk, hvis Omfang er ca. 31 Ark, indeholder følgende Afhandlinger:

1. K. Rygh: Trondhjem i forhistorisk Tid.
2. Dr. Gustav Storm: Om Aarstallet for Trondhjems Grundlæggelse.
3. Dr. Ludvig Daae: En Krønike om Erkebiskopperne i Nidaros.
4. Alexander Bugge: Nidaros's Handel og Skibsfart i Middelalderen.

5. Dr. Yngvar Nielsen: Kampen om Trondhjem 1657—1660.

6. H. I. Huitfeldt-Kaas: Om Trondhjems Byvaaben.

Til Festskriftets Udgivelse blev der, som i forrige Aarsberetning omtalt, af Trondhjems Kommune bevilget et Bidrag af 3000 Kr. Der medgik dog yderligere ca. 1300 Kr., som foreløbig er udredet af Selskabets Kasse, men som for en væsentlig Del antages at ville indkomme igjen ved Skriftets Salg i Boghandelen.

Som Stipendier har været uddelt et Beløb af 2900 Kr. Deraf er 100 Kr. tilstaaet Stud. phil. Th. Petersen til en arkæologisk Undersøgelsesreise. 300 Kr. er bevilget Cand. mag. Ove Dahl til Fuldførelse af Samling og Kopiering af Breve fra og til Gunnerus. 400 Kr. er anvendt af Samlingsbestyrer V. Storm til zoologiske, særlig entomologiske Undersøgelser. 1100 Kr., hvoriblandt det kgl. Bidrag til Selskabet (200 Kr.) og Renterne af H. A. Benneches Stipendiefond blev tilstaaet Samlingsbestyrer Foslie til algologiske Undersøgelser i Finmarken. Og endelig blev der til zoologiske, navnlig biologiske Undersøgelser i og omkring Trondhjemsfjorden bevilget 1000 Kr. Det sidstnævnte Beløb blev som Stipendium tilstaaet Cand. Knut Dahl og blev af ham anvendt til forberedende Studier dels ved Universitetet, dels ved den biologiske Station i Drøbak.

Da Kirkedepartementet i sit Budgetforslag for 1897 havde fastholdt den til det i 1896 bevilgede extraordinære Statsbidrag knyttede Betingelse, at intet deraf maatte anvendes til Lønninger, indgik Direktionen under 11te Marts til Stortingets Budgetkomite med en Forestilling, hvori man androg om, at hin Betingelse maatte frafalde, for at Selskabet kunne sættes istand til at knytte Hr. Knut Dahl fastere til sig i det Øiemed at foretage praktiske-videnskabelige Fiskeriundersøgelser i og omkring Trondhjemsfjorden. Dette Andragende blev ved Stortingets Beslutning af 26de Marts indvilget, idet Beløbet bevilgedes uden hin Betingelse. Derved blev Selskabet sat istand til i Generalforsamling den 20de Oktober at fatte saadan Beslutning:

„I Budgettet for 1898 bliver at opføre et Beløb stort 2000 Kr. som Løn for en Stipendiat, hvis Opgave det bliver bl. a. at anstille

praktisk-videnskabelige Fiskeriundersøgelser i og omkring Trondhjemsfjorden.“

I Henhold hertil ansatte Direktionen under 11te December Hr. Dahl som Stipendiat ved Selskabet fra 1ste Januar 1898 med en Løn beregnet efter 2000 Kr. aarlig.

Til Bestridelse af Driftsudgifter ved de heromhandlede Undersøgelser tilbød Trondhjems Fiskeriselskab et Bidrag af 400 Kr. Tilbudet blev med Tak modtaget, og en Del af Beløbet er med Fiskeriselskabets Samtykke ogsaa anvendt til Anskaffelse af de fornødne Apparater. Ligesom imidlertid denne nye Gren af Selskabets Virksomhed kræver ikke ubetydelige Udgifter til Driftsmidler, saaledes stiller ogsaa Selskabets øvrige Formaal ved den stigende Udvikling voksende Krav, der ikke kan tilfredsstilles ved Selskabets nuværende begrænsede Midler. Det fremstillede sig derfor for Direktionen som en Nødvendighed at søge at tilveiebringe en Forøgelse af det Beløb, som Selskabet aarlig kan anvende til Fremme af sine Formaal.

I dette Øiemed henvendte man sig til Brændevinssamlaget med Andragende om en Bevilling af 1000 a 1500 Kr., der nærmest tænktes anvendt som Bidrag til Aflønning af den Zoolog, der vilde komme til at lede de praktisk-videnskabelige Fiskeriundersøgelser.

Andragendet blev imidlertid ikke indvilget. Man indsendte da Andragende til T.hjems Sparebank om en Forøgelse af dens Bidrag fra 4000 til 6000 Kr., idet man særlig fremholdt, at den nyoptagne Virksomhed krævede nye Driftsmidler. Og ligeledes androg man hos Kirkedepartementet om, at der paa Statsbudgettet for næste Termin maatte opføres foruden det extraordinære Bidrag (2,000 Kr.) et ordinært Bidrag af 10,000 Kr. (istedetfor nu 8,000 Kr.); altsaa ialt 12,000 Kr. Man fremhævede bl. a., at der af det nuværende Budget intet vilde kunne afsees til Driften af de praktisk-videnskabelige Undersøgelser uden til Fortrængsel for de andre Formaal, og at Selskabets Byggeforetagende vil medføre Udgifter, der ogsaa vil betyngte Selskabets ordinære Budget.

Som allerede antydet i forrige Aarsberetning, har Direktionen, uagtet man ikke havde opnaaet noget Statsbidrag til det nye Byggeforetagende, fundet ikke længer at burde udsætte med at udføre

den Del af samme, hvortil tilstrækkelige Midler havdes, nemlig Opførelse af en Østfløi til den nuværende Bygning. Beslutning herom fattedes under 9de April, hvorefter det blev overdraget Arkitekt Hofflund at udarbejde Bygningstegninger med Omkostningsoverslag saavel for det samlede Byggeforetagende, som for de enkelte Dele. Ifølge dette Overslag vilde det hele Byggeforetagende kunne udføres for et Beløb af 53,500 Kr., medens Østfløien alene vilde kræve en Udgift af c. 31,000 Kr. Dette sidste Beløb vilde kunne dækkes af den Byggekapital, som stod til Selskabets Disposition. Man udstedte derfor Opfordring til at indkomme med Anbud paa Udførelsen saavel af Murarbejdet som Træarbejdet med den nye Bygning. Af de indkomne Anbud antog Direktionen de af Murmester Henze og Bygmester Kunig indleverede. De udgjorde henholdsvis 13,820 og 8,400 Kr., altsaa tilsammen 22,220 Kr. Arbejdet blev da sat i Gang i Juli Maaned og har siden været fortsat. Oprindelig forrettede Direktionen selv som Byggekomite; senere — fra Oktober — nedsattes en speciel Byggekomite, bestaaende af Direktionens Medlem Dr. Lysholm og Samlingsbestyrerne Rygh og Foslie. Lokalerne vil forhaabentlig kunne tages i Brug til Sommeren. Det er imidlertid væsentlig kun med Hensyn til Udstillingsrum, at Mangelen vil blive afhjulpen ved Opførelsen af den nye Østfløi. Med Hensyn til Arbejdsrum, vil man vedblive at være lige saa uheldig stillet som før. Disse har for flere Samlingers Vedkommende altid været smaa og lidet hensigtsmæssige og tilfredsstillende endnu mindre Kravene, efter at Virksomheden er bleven udvidet ved de praktisk-videnskabelige Fiskeriundersøgelser. Det er saaledes ganske nødvendigt, at det i Gang værende Byggeforetagende, saa snart ske kan, fortsættes ved Opførelse af en Sydfløi m. m., hvor det er Tanken bl. a. at give flere af Arbejdslokalerne Plads. Midlerne haaber man at erholde ved Statsbidrag og har indsendt fornyet Andragende om saadant. Medens dette i 1896 gik ud paa et Beløb af 15,000 Kr., har man denne Gang troet at maatte forhøje det til 20,000 Kr., væsentlig paa Grund af den betydelige Stigning af Arbejdslønnen og Priserne paa Byggematerialier, som har været en Følge af den livlige Byggevirksomhed her i Byen.

Da Sundhedskommissionen havde meddelt Direktionen, at den

ansaa det af Vagtmesteren hidtil benyttede Beboelsesrum i Kjælderetagen for utilfredsstillende i sanitær Henseende, saa man sig nødt til at stille til Vagtmesterens Disposition indtil videre det af Mineral-samlingens Bestyrer hidtil benyttede Arbejdsrum, uagtet dette vil medføre betydelige Ulemper for Samlingen.

Foranlediget ved en Bemærkning af Kirkedepartementet i Anledning af Direktionens Andragende om naadigst Stadfæstelse af de i 1896 af Generalforsamlingen besluttede Forandringer i Selskabets Statuter, fremsatte Direktionen for Generalforsamling den 5te Februar et Forslag til Forandring i Statuternes § 10. Dette Forslag vedtoges med en enkelt Forandring i Generalforsamling den 20de Oktober, saaledes at § 10 besluttedes at skulle have følgende Lydelse:

„Der holdes aarlig 2 ordinære Generalforsamlinger. I den første, der afholdes senest inden Udgangen af Februar Maaned, forelægger Direktionen, foruden Beretning om Selskabets Stilling og Virksomhed i det forløbne Aar, tillige en specificeret Opgave over de Indtægter, som kunne paaregnes at ville tilflyde Selskabet for det indeværende Aar, samt et specificeret Forslag til disse Indtægters Anvendelse for Aaret.

I den anden ordinære Generalforsamling, der afholdes senest inden Udgangen af Oktober, foretages Valg paa Revisorer, og det reviderede Regnskab for det foregaaende Aar forelægges med Direktionens Forslag til Decision.

Direktionen kan desuden sammenkalde en Generalforsamling, saa ofte den finder det fornødent eller ønskeligt. Medlemmer kan optages saavel i ordinære som i ekstraordinære Genealforsamlinger.

Sammenkaldelse sker ved Bekjendtgjørelse i Byens Aviser og, om saa ansees fornødent, ved Cirkulære.

De Sager, som skulle forelægges Generalforsamlingerne, skulle udligge til Eftersyn i Selskabets Lokale mindst 8 Dage forud.

Aarsberetningen trykkes i Selskabets Skrifter.“

Denne Statutforandring er meddelt Stadfæstelse ved Høieste Resolution af 8de Februar 1898.

Angaaende Samlingernes Tilstand og Forøgelse i 1897 henvises til de her indtagne Beretninger fra hver enkelt Samlingsbestyrer. Samlingerne har, ligesom før, regelmæssig været holdt aabne for Publikum hver Søndag og Onsdag Kl. 12—1 $\frac{1}{2}$, og i Maanederne Mai—September desuden Søndag Efterm. Kl. 5—6. Besøget har været jevnt og især om Søndagene tildels meget stort.

I Generalforsamling den 20de Oktober valgtes til Præsæs Oberst J. Sejersted og til Vicepræsæs Adjunkt K. Lossius, samt til Medlemmer af Direktionen Dr. B. Lysholm og Direktør J. Jenssen. Til Revisorer gjenvalgtes de fratrædende Kaptein Alex. Hagen og Ingeniør Schmidt-Nielsen.

Til Medlem af Bogudvalget valgtes den 21de Januar af Direktionen Adjunkt K. Lossius efter Stiftsarkivar Koren, der var antaget som Selskabets Bibliothekar. Den 18de December gjenvalgtes Samlingsbestyrerne Storm og Føslie, hvis Funktionstid var udløben, som Medlemmer af Bogudvalget for 2 Aar. Selskabets Kapitalformue, uberegnet Byggefondet, ved Udgangen af 1897 udgjorde c. 160,000 Kr. Derimod skyldte Selskabet til Kongsbergs Sølvverks Driftsfond 18,000 Kr.

Med Hensyn til Aarets Indtægter og Udgifter henvises til nedenstaaende Extrakt af Regnskabet.

Trondhjem, i Direktionen for det Kgl. norske Videnskabers Selskab April 1898.

J. Sejersted.   K. Lossius.   S. Wletügel
B. Lysholm.   J. Jenssen.

J. Richter.

Ekstrakt
af det Kgl. norske Videnskabers Selskabs Kasseregnskab
for 1897.

Indtægt:

1. Beholdning fra 1896	Kr.	1,027.73
2. H. M. Kongens Bidrag for 1897	„	200.00
3. Statskassens do.	„	10,000.00
4. Brændevinssamlagets do.	„	4,000.00
5. Sparebankens do.	„	2,000.00
6. Do. ekstraordinært til Bibliotheket	„	300.00
7. Kontingent af 233 Medlemmer	„	932.00
8. Renter i 1897:		
$\frac{2}{3}$ af Hammers Legats Renteudbytte	2,865.10	
$\frac{5}{6}$ - Paulsens do. do.	1,081.45	
Aas & Hustrues do. do.	532.95	
Benneches do. do.	787.22	
Kassebeholdning i Sparebanken	50.48	
	„	5,317.20
9. Udbytte af den Hjelmsk. Rosencroneske Stiftelse for 1896	„	1,981.88
10. Indkommet i Bøsserne	„	102.80
		Kr. 25,861.61

Udgift:

1. Lønninger	Kr.	10,230.00
2. a. Bibliotheket	3,202.17	
b. Oldsagsamlingen	349.59	

Overf. 3,551.76 Kr. 10,230.00

	Overf	3,551.76	„	10,230.00
c. Do. Bibliorhek		119.50		
d. Myntsamlingen		255.15		
e. Den zoologiske Samling		2,582.54		
f. Den botaniske Samling		696.94		
g. Mineralsamlingen		283.38		
			„	7,489.27
3. Stipendier			„	2,900.00
4. Udgivelse af Skrifter			„	1,535.92
5. Bygningen			„	435.81
6. Skatter og Grundafgift			„	668.73
7. Fællesudgifter				
a. Rengjøring		78.39		
b. Lys og Brænde		364.80		
c. Opsyn i Samlingerne		178.00		
d. Tilfældige Udgifter		695.24		
			„	1,316.43
8. Renter af Gjæld til Kongsbergs Sølvværks Driftsfond			„	810.00
9. Beholdning:				
Restancer		54.50		
i Sparebanken		129.69		
i Kasse		271.26		
			„	455.45
				<u>Kr. 25,861.61</u>

Oversigt

over Status for Selskabets Legater og Fonds pr. 31te Decbr. 1897.

1. Hammers Legat.	
Beholdning fra 1896	Kr. 96,397.30
Renter i 1897 Kr. 4,297.66, hvoraf oplægges $\frac{1}{3}$	„ 1,432.56
	<u>Kr. 97,829.86</u>
	Overf. Kr. 97,829.86

	Overf. Kr. 97,829.86
2. Paulsens Legat.	
Beholdning fra 1896	Kr. 29,192.78
Renter i 1897 Kr. 1,297.75, hvoraf oplægges $\frac{1}{6}$	„ 216.30
	<hr/> Kr. 29,409.08
3. Aas og Hustrues Legat	„ 12,000.00
4. Benneches Legat	„ 20,000.00
5. Fondet af 1881	
Beholdning fra 1896	„ 945.88
Renter i 1897	„ 34.33
	<hr/> Kr. 980.21
6. Byggefondet	
Beholdning fra 1896	„ 32,028.09
Renter i 1897	„ 1,082.29
	<hr/> Kr. 33,110.38
Fragaar som medgaaet til Byggearbejder	„ 14,962.59
	<hr/> Kr. 18,147.79

Oldsagsamlingen.

(Bestyrer: Overlærer Rygh).

Oldsagsamlingen har i det forløbne aar havt en tilvækst af 183 nr. (katal.-nr. 5,036—5,218).

Heraf tilhører 39 nr. i 29 fund **stenalderen**. Tilvæksten inden denne afdeling er saaledes i tallet ikke fuldt saa stor som i det nærmest foregaaende aar, da den var betydeligere end almindelig. Men til gjengjæld hidrører den iaar i noget mindre grad fra de store bopladser, hvorfra der almindelig kun erholdes brudstykker eller ialfald ufuldstændige stykker; mængden af det indkomne skriver sig fra spredte findesteder paa forskellige kanter inden omraadet, og det meste bestaar af hele eller nogenlunde fuldstændige og derfor mere værdifulde eksemplarer.

Indenfor tilvæksten af stenaldersager har den arktiske gruppe ikke en saa stor overvægt som almindelig; men der er dog en række gode fund af dette slags. Der er saaledes indkommet adskillige spydspidser og pilespidser af skifer. Fra Aunan, den øverste gaard i Jössunddalen i Flatanger, er en vel bevaret spids med kraftige modhager. Fra Halmø i Flatanger en spids af samme hovedform, omtrent fuldstændig. Fra Knotten i Flatanger en liden pilespids af rødbrun skifer med lodrette indskjæringer fra kanterne til tangen istedetfor modhager. Fra fundpladsen paa Bøleseter i Flatanger en nogenlunde fuldstændig liden spids. Et par er indkomne fra fundpladsene paa Aakernes og paa Løvvik.

i Stoksund sogn i Bjørnør. Gode eksemplarer er fremdeles komne fra Lysøen i Aafjorden og fra Engdal i Aure.

En hel og temmelig stor, enegget kniv af skifer er indkommet fra Skjærbusdal paa Hiteren, omtrent fuldstændige eksemplarer fra Engesvik paa Otterøen i Fosnes pgd. og fra Løvstrand i Bjørnør. Fra Ørsnev i Flatanger, hvorfra samlingen tidligere har et helt og smukt eksemplar af en enegget skiferkniv, er der iaar indkommet et brudstykke af en lignende. Videre er der indkommet nogle økser af skifer, som ogsaa maa henregnes til den arktiske stenaldersgruppe, deriblandt fra Løvvik i Bjørnør.

Ogsaa igjennem fjoraarets erhvervelse har det altsaa vist sig, at Flatanger og Bjørnør er de rigeste distrikter med hensyn til fund af dette slags oldsager, og af det sidste igjen, som fremhævet i min forrige aarsberetning, fornemmelig de midtre dele af Stoksund sogn omkring Herfjorden og Nunfjorden.

Spydspidser af flint er erhvervede fra Skørstad paa Otterøen i Fosnes, fra Fremstad i Agdenes sogn af Ørlandet og fra Malme i Frænen i Romsdalen; den sidste, som er ufuldstændig, kan mulig have været en dolk. Fra den samme gaard Fremstad er indkommet en liden smuk økse af flint, og fra en nærliggende gaardparcel Nordgjerdet en liden skraber af flint. Ligesom i det hele Agdenes sogn ved oldsagfundene viser sig at have været et tilholdssted for stenaldersfolket, gjelder dette dog fornemmelig to strøg af sognet, nemlig Vasbygden eller gaardene omkring Storvandet og Lillevandet og dernæst strækningen nærmest søndenfor Verrafjorden. Fra det første strøg eier samlingen, foruden de tre ovenfor nævnte gjenstande, stenøkser med skafthul fra Vatn og Reitan, en spydspids af flint fra Hegg og fra samme gaard en enegget kniv af skifer. Flere af fundene er gjorte i torvmyrer paa forskjellig dybde. Søndenfor Verrafjorden eller paa halvøen mellem denne og Moldtubugten synes der paa Seternes og nabogaarden Baret at have været en hel boplads fra stenalderen, idet der her er fundet en mængde oldsager, navnlig skifersager. Fra disse gaarde har samlingen 8 spidser, 2 knive og en økse af skifer, fundne paa forskjellige steder, desuden fra Baret 3 prægtige skraber af flint og en stor flække samt stykker af 2 slibestene. Paa

den nærliggende gaard Terningen er der tidligere fundet en skifer-spids og en liden pilespids af flint, som begge findes i samlingen, og raa blokke af flint. Jeg henviser ogsaa til, hvad jeg i Forningens aarsb. 1881 s. 12 ff. og i min afhandling i selskabets jubilæumsskrift s. 13 har meddelt om fjeldhulen paa Baret og sandsynligheden af, at den har været bolig for stenaldersmennesker. — Fra andre steder i sognet kjender man fund af spydspidser, antagelig af flint, fra Rishaug og Leksa, af en skafthuløkse fra Kongsvold og en raat tildannet hammer af sten fra Selven, alle tabte med undtagelse af den sidste.

Økser af flint er fremdeles indkomne fra Selnes i Skjørn sammen med en meisel af flint og fra Vikan i Nedre Stjørdalen. Den sidste, der er vel arbejdet og helt sleben, er af en her nordenfjelds sjelden spidsnakked form og usædvanlig tynd.

Smaa skrabere af flint er foruden, som anført fra Nordgjerdet, ogsaa indkomne fra fundpladsene paa Bøleseter og Løvik tilligemed endel verkstedsaffald af flint.

I aarets løb er erhvervet 4 stenøkser med skafthul, fra Nordland i Nedre Stjørdalen, fra Digre i Strinden, fra Bjørdal i Sunnelven og fra Sproven (Sprauten) i Beitstaden, den sidste ufuldstændig.

Endelig kan nævnes nogle mindre brudstykker af slibestene og endel ovale stene med omgaaende fure, der er fundne under saadanne omstændigheder, at de med sandsynlighed maa henføres til denne periode.

Af fund fra **ældre jernalder** er der indkommet 6 med tilsammen 11 numere. Paa Valberg paa Frosta gjordes der ifjorvaar i et grustag et fund, der vistnok maa ansees som et gravfund, om der end ikke skal være iagttaget spor af gravrum, som man ellers skulde have ventet efter fundets beskaffenhed. Her fandtes der to temmelig svære fingerringe af guld af en form, der vistnok fortrinsvis tilhører den romerske periode, concave paa den indre og sterkt convexe paa den ydre side, tilligemed et meget medtaget kar af bronze, hvorefter kun et stykke, der er for lidet til at bestemme formen, blev bevaret og indsendt. Finderen opfattede det

som et fladt fad med et haandtag af ben, hvilket ganske vist maa være en misforstaaelse. Udentviwl har det været et af de almindelige fund fra denne tid, en broncekjedel med brændte ben, imellem hvilke guldringene har ligget. — Fra Klev i Snaasen er et par spydspidser af jern, ligeledes fundne i et grustag og efter opgivende uden tegn til begravelse, den ene med skarp midtryk, den anden med agnorer (jf. N. O. 206 og 211). — Et fund fra Ramberg i Bø i Vesteraalen er gjort for over en menneskealder siden og har siden været opbevaret paa en gaard i Flatanger; det er derfor ogsaa temmelig daarligt bevaret. Det bestaar af en ufuldstændig hægtespende af bronze af formen N. O. 268 og nogle knapformede stykker, der sandsynligvis har hørt til en anden hægtespende, en i to stykker brækket og ufuldstændig pincet og en eiendommelig remspende af bronze. Fundet skal være gjort i en langagtig haug, der laa i en gruppe af flere, uden noget gravkammer. Det tilhører periodens yngste del eller mellemjernalderen. — Fra Helge ved Stenkjær er indkommet nogle smaa stykker af en urne af brændt ler; det kan sees, at den har været urtepotformet med sribeforsiringer og temmelig stor. — Fra Vatn i Agdenes sogn i Ørlandet er indkommet en vævskyttelformet beltesten af kvartsit.

Den interessanteste erhvervelse inden denne afdeling er imidlertid en halvbrakteat af guld, der er funden paa Hov paa Jøen i Fosnes pgd. i Namdalen. Den er en af de hyppige efterligninger af østromerske guldsolidi; men den udmærker sig baade ved, at præget er mindre misforstaaet og forandret, end almindelig er tilfælde ved disse efterligninger, og har særlig interesse ved sit findested saa langt mod nord. Den er en efterligning af en guldmunt fra Constantinernes tid, sandsynligvis af en af keiser Constans (ca. 350). Som det sees af hosstaaende afbildning, er skrifttrækkene i omskriften ikke meget forvanskede. Saaledes kan navnlig læses D(ominus) N(oster) CONS, to gange gjentaget. Den er som sædvanligt med saadanne stykker forsynet med hempe; bagsiden er ganske glat. Den kan vel med rimelighed antages at være præget omkring

400 e. C. eller noget derefter. Men naar den er nedlagt i jorden, kan ikke let siges, især da den ikke fandtes under omstændigheder, som i denne henseende giver nogen veiledning, idet den blev funden løst i jorden. Et saadant smykke kan jo godt have gaaet i arv gjennem mange slægtled. Men det kan dog vel antages, at det har været i brug heroppe i det 5te aarh., idet det ihvertfald maa ansees for at være en god del ældre end de almindelige, i mellemjernalders fund forekommende brakteater.

Til **yngre jernalder** hører som sædvanlig den overveiende del af de indkomne fund fra hedendommens tid, 51 numere i 19 fund. Enkelte af fundene er temmelig store, men bestaar hovedsagelig af vaaben og redskaber af jern.

Til det sølvfund fra det 10de aarh. paa Høstad paa Byneset, som er omtalt i forrige aarsberetning, er iaar indkommet et supplement. Dette bestaar af to kufiske sølvmynter og nogle stykker betalingssølv. Af mynterne er den ene hel, men saa slidt, at præget er ulæseligt; den anden, af hvilken kun trediedelen er bevaret, er en samanidisk mynt, slaaet i Samarkand 333—334 e. h. eller ca. 950 e. Ch.*) Betalingssølvet bestaar af afhuggede stykker af en flettet halsring eller arming og af en firesidet ten. Disse stykker fandtes i det samme grustag som de i 1896 fundne gjenstande, nemlig de to svære halsringe og et stykke af en ringspende. Mynten tjener til yderligere at bestemme fundets nedlægningstid, der ikke kan være ældre end omkring 1000 e. Chr. — Fund af kufiske mynter er forholdsvis sjeldne i det trondhjemske. De mig bekendte er foruden det nævnte følgende: 1. Kalddal i Beitstaden, 2 stkr. sammen med en mængde af Ædhelred og Ottoerne og en hel del betalingssølv, vel nedlagt i beg. af 11te aarh. — 2. Vernes kirkegaard i Stjørdalen, en enkelt, slagen 944—45 e. Chr. (Klüwer s. 50). — 3. Vitsø, Hevne, en enkelt, 767 e. Chr., sammen med flere engelske og tyske og 2 svenske fra omkring 1000 e. Chr. — 4. I Strinden el. Selbu en enkelt, 833—848 e. Chr. — 5. Thorgaard, Tiller, som det synes i gravsted, sammen med et stk. betalingssølv, 7 stkr. slagne mellem 709 og 863 e. Chr. — 6. Sand,

*) Efter velvillig bestemmelse af professor Seippel.

Verdalen, 2 stkr. sammen med engelske af Ædhelred og tyske af Ottoerne, nedlagt ca. 1020—1030. — 7. I det store fund paa Nesbø i Bolsø, Romsdalen, 2 stkr., slagne ca. 900, sammen med en mængde engelske og tyske, rimeligvis nedlagt 1030—1040 e. Chr.

To store fund af jernsager er indkomne fra omegnen af Stenkjær. Det ene er gjort under gravning paa Egge kirkegaard. Det bestaar af et tveegget og et enegget sverd, et ljaablade, en saks, en celt m. m., tildels adskilligt ufuldstændige. Det andet er fra Kvam, hvor det blev gravet frem i et grustag; men det maa dog ansees som et haugfund; man mente ogsaa at iagttage levninger af en baad, hvori liget tilligemed de medgivne gjenstande skulde være nedlagt, eller som havde været hvelvet over begravelsen, en gravskik, som er meget almindelig i kystbygderne nordenfjelds, men som sjeldnere forekommer i de indre bygder. Fundet er temmelig righoldigt og bestaar af et sverd, to spydspidser, en sammenrustet bundt pilespidser, et økseblade, ikke mindre end 5 skjoldbuler, hvoraf dog kun 1 er ganske hel, et bøileformet redskab med ringe og en samling klingsøm. Flere af gjenstandene er ufuldstændige, og de tæler ikke nogen præparation, da det meste opløses ved de forsøg, som er gjort paa udludning.

Et noget mindre, men bedre bevaret jernfund er indkommet fra Leines i Ledingens sogn i Steigen, bestaaende af et større og et mindre enegget sverd, en celt, et brudstykke af et ljaablade og et par bryner, fundet med levninger af et skelet. — Fra Moksnes paa sydsiden af Frosta, hvor der maa have været et meget stort gravfelt fra yngre jernalder, er ifjor igjen indkommet et vaabenfund af sverd, spydspids og økseblade tilligemed en ring af bronze, antagelig af en ringnaal. Tidligere kjendes 4 fund fra denne gaard fra samme tidsalder, som alle findes i selskabets samling. — Et fund fra Opdal har interesse ved, at det hører til høifjeldsfundene; det er nemlig gjort i en stenrøs langt oppe i fjeldet søndenfor Rise. Det bestaar af en større samling pilespidser og et ildstaal med flere andre gjenstande. — Et fund fra Vutudal inderst i Snildfjorden i Hevne af jernvaaben tilligemed et bryne af kvartsit er desværre meget medtaget af rust, som tilfældet er med de fleste fund fra dette sødistrikt. — Fra Hollen i Hevne er indkommet 3 celter af jern og

fra Helge ved Stenkjær 4 ualmindelig svære celter, der er fundne ved et veianlæg; sandsynligvis er det at regne for depotfund. Af de forskjellige enkeltfund skal jeg kun nævne et forøvrigt meget medtaget sverd af jern, som er fundet ved Melby i Verdalen. Det er fundet i den lere, som blev ført ud over dalen ved det store skred i 1893, og skriver sig altsaa fra en yngre jernalders grav paa den udgaaede Folloslette, hvor der vides tidligere at have været mange gravhauger. Et lignende fund af et sverd, der ogsaa maa skrive sig fra en haug paa den udgaaede slette, gjordes i 1895 i den opskyllede lere noget længere nede ved gaarden Lunden.

Ligesom forrige aar er der ogsaa i 1897 ved gravninger i grunden under gaarde i byen fremkommet og indsendt til samlingen endel fund, som for en overveiende del tilhører tiden efter reformationen, men tildels ogsaa **middelalderen**. Deriblandt findes navnlig mange brudstykker af kar af brændt ler. — En betydelig mængde af fund fra denne overgangstid i det 16de aarh. er indkommet fra de gravninger, som foreningen til fortidsminders bevaring sidste sommer foretog paa Stenviksholm. Disse fund faar en forøget værdi ved de nøiagtige og fortrinlige fundbeskrivelser af arbejdets leder, hr. arkitekt Hofflund. Iblant de fundne gjenstande er ogsaa her en hel del brot af lerkar, hvoraf det har ladet sig gjøre at sætte sammen enkelte nogenlunde fuldstændige eksemplarer, dels af pandeformede kar med cylinderformet haandtag og tre fødder, dels af store krukker med hanker og fødder. Hovedmassen bestaar af jernsager, deriblandt dørbeslag, hængsler, laase og nøgler og andre til bygningen hørende gjenstande; fremdeles stykker af kanonrør og en samling kugler af forskjellig størrelse af sten, jernmalm og bly samt dele af krudthorn. Ligesom der tidligere blev fundet en sølvmynt af Christofer af Bayern, blev der nu omtrent paa samme sted fundet en hvid af Christiern I. Videre kan nævnes hanker af to forskjellige kobberkjedler, sløifeformede og nedentil forlængede i to ovale plader med en nagl gennem, hvormed de har været klinkede til kjedlen. En ganske lignende er ogsaa iaar indbragt fra Naavik paa Frosta. Denne form har altsaa tilhørt det 16de aarh. og maaske gaet længere op i middelalderen; men de kjedler,

hvortil de har hørt, har vistnok været af en anden form og tillige af et tyndere gods end de almindelige middelalderske kjedler med faste trekantede hanker, hvoraf man har mange fuldstændige eksemplarer bevarede: Nær slottets nordmur opdagedes en dyb brønd, og den dyndmørje, som fyldte den, maa have haft en særlig konserverende evne, da alle de ting, som fandtes i den, var særlig vel bevarede. Deriblandt var en næsten fuldstændig bevaret barett af filt af de vide, tallerkenformede, som var i brug paa Frants I's og Henrik VIII's tid i 1520- og 1530-aarene. Den er i sit slags en stor sjældenhed. Sammestedsfra er endel skosaaler, af mindst 3 par sko, som ogsaa er usædvanlig vel bevarede, delvis med rester af overlæderet. De er af den sterkt bredsnudede form, som var i brug i den første del af det 16de aarh., sammensatte af indtil 10 lag skind, som er syede sammen med remmer. Paa samme sted fandtes et større, firkantet aflangt stykke skind med remhul i to kanter, som vistnok har været en læghose.

Som udbytte af de gennem flere aar (1875, 1886, 1893, 1894, 1895 og 1897) foretagne udgravninger paa Stenviksholm foreligger der nu en temmelig betydelig samling af brugsgjenstande og vaaben, som for tiden er hobet sammen i et par montrer og under-skabe, men som det fra sommeren af, naar den nye tilbygning kan tages i brug, vil blive anledning til at udstille paa en mere oversigtlig maade. Dertil maa den ogsaa ansees for at være i høj grad egnet; thi om end de enkelte gjenstande i den kan være af forskjellig interesse, saa danner de dog tilsammen en for vort land usædvanlig righoldig og fyldig illustration til en temmelig skarpt begrændset periode af fortiden (ca. 1530—1570).

Foruden adskillige stykker af mindre betydning fra middelalderen kan fremdeles nævnes en kjedel af jernmalm, sidst kommen fra en gaard paa Byaasen. Den er af samme form som de almindelige af bronze, med trekantede øren og tresidede fødder, meget bred, skraat udstaaende kant og ophøiede ribber rundt om bugen; men den er meget større end nogen af denne art, som jeg kjender.

Fra tiden **efter reformationen** er en overveiende del af de gjenstande, som er fundne ved gravninger under gaarde i byen, deri-

blandt stykker af kar af brændt ler og af grøtsten. Fra en tomt er derhos indkommet endel ovnplader af sten, deriblandt to stykker, hvoraf den ene har ophøiede bladornamenter i det 17de aarh.s stil.

En stor del af det fra Stenviksholm indkomne maa ogsaa henføres til denne tid, men dog til dens ældste del. Videre er fra forskellige kanter erhvervet en hel del sager som helebardspidser og spidser af yngre korsspyd, knivskafter m. m.; et lidet økseblad fra Røros med figurfremstillinger og rankeornamenter i indlagt messing; et rigt udskåret knivskaft af ben fra 1ste del af det 17de aarh. m. m.

Præparationen af jernsager har været fortsat uafbrudt med behandling baade af nyindkomne sager og af ældre numere i samlingen, i det hele med gunstige resultater, omend enkelte stykker maa behandles om. Med mere fuldkomne apparater for præparationen vilde ganske vist fornyet behandling omtrent bestandig kunne undgaaes.

Følgende har i det forløbne aar skjænket gaver til samlingen: Den trondhjemske filialafdeling af foreningen til fortidsmindesmerkens bevaring, O. S. Hustad, Inderøen, lensmand Olaf Olsen, Steigen, brugsbestyrer Jac. Gram, Stenkjær, oberst Bødtker, adjunkt Lossius, Peter Aadahl, Frosta, lærer Tønne og Peder J. Lysø, Aafjorden, Bybrugsrets interessentskab ved advokat H. Bachke, urmager Grundahl, L. Hansen Rundø, Søndmøre, sogneprest Aafoss, Overhallen, Edvin K. Halmø og Hartvig E. Knotten, Flatanger, Jacob Skorstad, Fosnes, handelsmand Olaf Sættem og overretssagfører Joh. Bruun, Trondhjem.

Uddrag af stud. philol. Th. Petersens Beretning om hans Stipendiereise i Namdalen.

Flatanger. Ørsnev, Nordsiden af Bølefjorden. Her erhvervede jeg det nederste Stykke af Tangen paa en Kniv af rødbrun Skifer. Oprindeligt var der et Stykke til, der er bortkommet. Om dettes Form kunde jeg ingen Oplysning faa, da Finderen, en Gjætergut, ikke var hjemme. Findestedet skulde være en Mo straks i nv. for Gaarden. Tidligere er her fundet 2 Knive af Skifer, hvoraf en er indsendt til T., den anden var bortkommet. Paa en Høide i v. for Gaarden ligger en rund Røs.

Bølestrand. Her erhvervede jeg en af de almindelige ovale Stene med Fure omkring¹⁾, en Hein samt 2 Stykker Flintaffald, alt fundet ved Opbrydning af Nyland i Lien opunder Fjeldet n. for Gaarden. Man kan fra Bølestrand i en nær Fremtid muligens forvente flere Fund, idet nu et nyt Stykke Land, grændsende til det, hvor de tidligere Fund er gjort, skal ryddes.

Den Fjeldnab, nedenunder hvilken disse Fund er gjort, strækker sig omtrent n. — sv. Den anden Side, der altsaa vender mod sø., gaar temmelig steilt ned mod Grunden, der skraaner nedover mod en liden Dalsænkning. Her bemærkede jeg nogle store Stene liggende saaledes, at de med Fjeldsiden dannede en aaben Firkant

¹⁾ Foruden denne fandtes der ogsaa en lignende Sten til, men større og mere uregelmæssig. Paa Grund af disse Stenes Mængde tog jeg den ikke med.

med ca. 5 m. lange Sider med Aabning mod nø. Høiden over Grunden var ca. 1 m. At disse Stene ikke tilfældig er bleven liggende saaledes, synes at fremgaa af, at der under de store meterlange Stene var lagt mindre, flade Stene, øiensynlig for at hindre dem fra at glide ned, og Mellenrummene var ogsaa paa sine Steder udfyldte med mindre Stene. Det hele gav Indtryk af at være Menneskeverk, og jeg vil antyde som en Mulighed, at det kan sættes i Forbindelse med de Fund af Stenalderssager, som skal være gjort i Nærheden.

10 Skridt sv. herfra ligger en 1,75 m. lang og 0,70 m. bred Stenhelle parallelt med og ca. 3 m. fra Fjeldvæggen, horisontalt hvilende paa 4 mindre Stene, af hvilke de 2 er lagt ovenpaa hinanden. Det synes klart, at Stenen maa være lagt saaledes med Vilje. Grunden, hvorpaa Stenen ligger, hæver sig ikke op over det omliggende Terræng.

Ca. 60 Skridt herfra ved Fjeldnabbens Afslutning mod Vest ligger atter nogle store Stene i en Firkant, hvoraf Fjeldvæggen danner en Side. I Nærheden heraf laa en Mængde ildskjørnede Stene, hvorimellem fandtes smaa Kulbiter.

Ca. 100 m. ø. for Gaarden skal ogsaa være fundet brændte Stene og Kul i en liden Slugt, der strækker sig ø.—v., men som nu tildels er udfyldt til Opdyrkning.

Bøleseter. Her erhvervede jeg et Brudstykke af en aflang Slibesten med omtrent rektangulært Tversnit, den ene smale Langside aldeles poleret. Paa Kanten af den ene Tverside, der er skraat afskaaret, er der en 3 cm. lang Rende, i Bunden af hvilken der sees Spor af Slid ligesom efter 2 Snore. Dette kan dog være tilføiet senere. Stenen skal nemlig være fundet for længe siden opunder Fjeldet sø. for Gaarden. Senere var den forkommet, indtil den nylig igjen blev fundet, men da i adskillig afkortet Stand. Nærmere Oplysning kunde ikke faaæs. Ligesaa erhvervede jeg en Pilespids af rødbrun Skifer med Agnorer og Tange med Furer tvært over Ryggen til Befæstigelse. Det yderste af Spidsen mangler. Brudstykke af et Redskab, mulig en Pilespids af mørk Skifer. To mindre Flintstykker, hvoraf det ene er tilhugget i Kanten. De sidstnævnte Gjenstande er fundet ved Pløining straks nedenfor (vestfor)

Huset. Endel Sænkestenene samt nogle „Rør“ af Jern er bleven afsendt til Bergens Museum. „Rørene“, der blev fundet i Marken n.ø. for Gaarden, skulde være af en Fingers Tykkelse, men saa medtagne af Rust, at de omtrent faldt sammen ved Berøring. Jeg blev vist Findestedet. Jorden er sterkt jernholdig Myrjord, saaat man, naar man tager op en Klump, kan være fristet til at tro, at det er sterkt forrustet Jern. Ca. 75 m. ø. for Gaarden ligger en rund, ovenpaa flad Sten, 36 cm. i Diam., med et halvboret 4 cm. dybt Hul i Midten. En lignende, hvor Hullet gaar tvert igjennem, skulde før være indsendt til T.

Paa Guldneset, et Nes midt imellem Uran og Haastad, ligger paa Toppen af smaa Høider med et Mellemrum af ca. 200 m. 2 runde Røser, indfaldne i Midten. Den sydligste Røs havde en Omkreds af 24 m., den anden var lidt mindre. Begge Røser sees fra Søen.

Paa Uran var intet nyt fremkommet.

Hornes ved Jøssundfjorden. Paa Randen (Mobraaten) af den Mo, der strækker sig mellem Hornes og Hasvaag, og som skal have været en gammel Exercerplads, ligger en rund, temmelig lav Haug, hvor der for et Par Aar siden ved Gravning blev fundet et stort Stykke Flint, der blev mig forevist. Da man fandt Flinten, blev Gravningen standset.

Østvik. Ca. 1 km. ø. for den sydligste Østvikgaard findes paa en Mo 2 store aflange, firkantede, forholdsvis lave Hauger af Sand, overgroede med Mos og Lyng, med Længderetning ø.—v. Paa den vestligste Ende var der en Forhøining paa begge. Det er dog muligt, det kan være en naturlig Dannelses. Der rinder nemlig en Bæk lige i Nærheden. De mindede forøvrigt ikke saa lidet om de Hauger, der findes ovenfor Uran. Lidt længere i ø., lige under Fjeldhammeren, er en mindre aflang, men høi Haug af Jord, opblandet med Stene. Rundt omkring Haugen synes der at have været lagt Stene.

Paa Haldoren, en Plads paa vestre Side af Jøssundelven, ca. 1 km. fra Jøssund, i en Birkeli med fri Udsigt til alle Kanter, ligger i Nærheden af hverandre 2 temmelig store Røser. Et Stykke nordenfor Haldoren paa en Fjeldnab, der stikker ud i en Myr, skal

en ganske lignende Røs ligge. Jeg fik dog ikke Leilighed til at se denne.

Paa en Plads ved Jøssund skal for mange Aar siden ved Gravning af en Kjelder være fundet nogle Sager af Sten, hvoriblandt en rund Sten med Hul igjennem (Kvernsten), som den fra Bøleseter. Nærmere Oplysning var det ikke muligt at faa. Et heinlignende Redskab er af Manden paa Jøssund fundet under Pløining, men er senere bortkommet.

Fosvik. For 30—40 Aar siden skal der efter Meddelelse af en gammel Husmand paa Østvik af en Pladsmænd være fundet en Spydspids af Sten, 3—4 Tommer lang, ornamenteret med fra Ryggen til Eggen skraatløbende skarpt indristede Streger. Pladsmænd er nu død, og ingen nærmere Oplysning kunde faaes om Fundet.

Vevik. For 5—6 Aar siden blev der ved Gravning af en Kjelder under Stuen fundet en sterkt forrustet Spydspids samt et Økseblad af Jern, hvori en Del af Skaftet af Træ endnu sad igjen, men det faldt sammen ved Berøring. Jeg erhvervede Øksen, der er fra y. J., medens Spydspidsen var forkommet. Ved Siden af den Bautasten, som her findes, ligger en rund Haug, hvori der for nogle Aar siden blev fundet en sterkt forrustet Spydspids. Bauta- stenen, der maa have staaet ved Foden af Haugen, har en Tid været brugt som „Mantilsten“ i en Grue. Huset, hvori den har staaet, er nu nedrevet, og kun Grundmuren staar igjen.

Ved Kilan skal der efter en Meddelelse, jeg senere fik, findes en Haug.

Vik. Paa Toppen af den Høide, der adskiller de østlige og vestlige Gravhauger, ligger 2 lave Røser, dækkede af Mos.

Hilstad. I nv. for den nordligste Hilstadgaard skal i en Haug være fundet Levninger af et Skelet.

Den Mo paa Gladsø, hvor Gravhaugerne ligger, kaldes Skeian.¹⁾

Paa Brandsmoen ved Sundet mellem Aarfjord og Aarfjord- botn har der været en Samling af 7 Røser, hvoraf nu kun 2 er

¹⁾ Jfr. K. Rygh i norsk hist. Tidsskr. I, 84 ff., O. Rygh Vidsk. Skr. 1891 pag. 225.

tilbage. De 5 er borttagne af Eieren, uden at noget Fund blev gjort. De 2, som er tilbage, maalte ca. 25 m. i Omkreds og var som vanlig indfaldne i Midten. Straks i nv. for disse, der ligger ca. 250 m. n. for Gaarden, havde der været en Kreds af Sten, der havde maalt 1,5 m. i Diam.

Paa Nøstodden, et Nes, der stikker ud ret v. for Høstlandet paa Østsiden af Aarfjorden, ligger en stor, delvis udgravet Røs.

Paa Strømsneset, et Nes sv. for Strøm, ligger paa en Høide en mosgroet Stenrøs, 42 m. i Omkreds. Det øverste af Røsen er borttaget, hvorved et Kammer, opbygget af store Heller, 2,34 m. langt, 0,68 m. bredt og 0,50 m. dybt, er bragt for Dagen. Bunden var fyldt med mørkagtig, fed Jord. Ca. 100 m. s. herfor paa det samme Nes, ligeledes paa en Høide, ligger en anden mindre og lavere mosgroet Røs. Ved at oprenske den endel, viste der sig ogsaa her Spor af Gravkammer, opbygget af mindre Stene, men saa sammenfaldet, at nogen Opmaaling ikke lod sig gjøre. Jorden mellem Stenene dybere nede var fed, mørkagtig. I denne fandt jeg et lidet Ben af en Fugl. Begge Kamres Længderetning var n.—s.

Ovenfor Strøm høit oppe i Berget er der en stor Hule „Hanshalleren“. Noget af archæologisk Interesse kunde jeg dog ikke opdage, men min Undersøgelse var jo ogsaa overfladisk.

Halmø. Her er der 2 Hauger n. for Gaarden med ca. 100 m. Mellemrum. De er runde og indfaldne i Midten. Jeg erhvervede her en Spydspids af graa Skifer med Agnorer og Tange. Odden og en Del af Tangen er borte. Den er fundet paa Nordsiden af Øen ca. 300 m. fra Søen ved Gravning af en Veit i en Eng lige under den Fjeldnab, der skiller Engen fra Søen. Blev foræret af Gaardens Eier Edvind Kaspersen. Her hænger ogsaa et gammelt Krucifix af Træ 0,78 m. langt, der har tilhørt Halmø gamle Kirke, før Prestegjeldet blev delt; ligesaa 2 udskaarne Hoveder af Træ (Moses og Aron), der ogsaa har tilhørt Kirken. Paa Vestsiden af det Fjeld, der rager op over Øen, er der en stor Hule, kaldet „Haakkohalleren“. Foran Hulens Indgang ligger en Række store Stene, men de synes mig dog for store til at være bragt did af Menneskehænder.

Enviken. Ca. 100 m. ø. for Gaarden ligger paa en Høide 2 Røser lige ved Siden af hverandre, begge med tydelige Spor af Kamre, hvis Længderetning har været n.—s. Straks nv. for Gaarden er en rund, temmelig lav Haug, indsunken i Midten. Ca. 150 m. nv. herfor ligger en Røs paa en Høide, 100 m. v. for denne nok en, og endelig 100 m. v. herfor 2, nemlig en meget stor og lidt n. for denne en mindre, samtlige paa smaa Høider og indsunke i Midten. Altsaa alt i alt 6 Røser og 1 Haug.

Leite. Paa Leitemyren ligger 6 lange Hauger ved Siden af hverandre med Længderetning ø.—v. De ser saa regelmæssige ud, at man maa tro, de er opkastede af Menneskehænder. Et Par af dem er forbundne ved en lav Jordvold, saa de faar Form af en Hesteko. De har en gennemsnitlig Omkreds af 24 m. og ligner meget Haugerne paa Gladsø. Straks s. for den sydligste ligger en rund Haug, indsunken i Midten.

Paa Nordsiden af Størøen nø. for Løvø Gaard, ca. 150 m. fra Søen ligger en rund, mosgroet Stenrøs, indsunken i Midten.

I 1869 blev en Del Hauger, der laa, hvor Løvø Kirke nu ligger, udjævned. I enkelte skulde være fundet muret Gravkammer.

Paa vestre Knotten erhvervede jeg en Pilespids af rødbrun Skifer, tvært indskaaret fra Eggene mod Tangen til Støtte for Spidsens Befæstigelse. Fundet ca. 100 m. ø. for Gaarden opunder Fjeldet ved Pløining. Foræredes af Gaardens Eier Hartvig Estensen. For ca. 20 Aar siden blev ved Gravning af en Kjælder under Huset, ca. 2 m. under Jorden, fundet en Smedetang af Jern samt en overordentlig stor Kniv (Vævspyd?), ligeledes af Jern. Smedetangen blev brugt til Smedejern, og „Kniven“ skal nu findes paa Hanø ved Vik, opslibt og i Brug fremdeles. Ved Gravning af en Veit straks syd for Huset blev for nogle Aar siden, ca. 2 Alen under Jorden, fundet sterkt forkullede Tømmerstokke.

Ved Pladsen Knotbugten inderst i Knottenfjorden har der været endel runde Røser, indsunke i Midten, hvoraf nu en er igjen, straks søndenfor Huset.

Paa østre Knotten skal for ca. 20 Aar siden være fundet en forarbejdet Gjenstand af Sten. At faa nogen nærmere Rede paa dette viste sig umuligt, da Gaarden har skiftet Beboere.

Paa Sitter ved et Nes, som stikker ud i Elven, findes 1 rund Haug.

Paa Sittermoen, Skolelærerboligen, ca. 1 km. n. for Sitter, findes i Udmarken 4 Hauger, hvoraf 1 Langhaug. En rund Haug, ca. 250 m. sv. for Gaarden, blev for 2 Aar siden jævnet, hvori blev fundet et Kammer af Sten(?) samt sterkt forrustede Klinknagler.¹⁾

Bjørgan. Omkring de 2 sydligste Bautastene ligger en mindre Kreds af Stene. Ca. 24 Skridt nø. herfra staar 4 mindre aflange Stene opreiste i Jorden saaledes, at de danner Hjørnerne i en rhombeagtig Firkant. Oppe paa en Fjeldhøide straks nø. for Bautastene ligger en stor rund Røs.

I v. for Lervik (Plads under Utvorden) ligger ikke langt fra Søen paa den anden Side af ovennævnte Fjeldhøide 4 Røser tæt ved hinanden paa smaa Forhøininger saaledes, at de danner Hjørnerne i et Kvadrat. I alle 4 har der været Kammere med Længderetning ø.—v. Det bedst bevarede Kammer er 2,53 m. langt, 0,60 m. bredt og 0,58 m. dybt. Ved Siden heraf i samme Røs viste sig Spor af et mindre 1,50 m. langt og 0,80 m. bredt Kammer. Det var delvis fyldt med smaa Stene, men jeg lod det oprenske. Dybden er den samme som i det store.

Straks v. for Brumoen ligger 3 runde, temmelig lave Hauger, indsunkne i Midten.

Indvorden. Ved Siden af den af L. Meyer, Aarsb. 1866, nævnte Haug har der været en Haug tæt kringsat med Stene. I Udmarken, ca. 300 m. ø. for Gaarden, ligger 2 runde Hauger, ved Foden kringsat med Stene.

Sandmoen. For 4 Aar siden blev der fundet en oval Sten med dyb Fure omkring.

Otterøen. Viks Sogn, Fosnes Prestegjeld. Skorstad. Her erhvervede jeg en Spydspids af Flint, fundet ca. 200 m. n. for

¹⁾ Paa Sitter og Sittermoen alt i alt altsaa 5 runde og 1 Langhaug. Dette stemmer ikke med K. Rygh, f. Fornlevninger og Oldsagfund i n. Thr. Amt pag. 19—20, hvorefter der skal være 6 runde Hauger og 1 Langhaug paa Seter, hvorved vel menes Sitter. Men i Haug kan jo i Mellemtiden være udjævnet og gaaet af Minde. Gaardens Navn udtales Sitter med tt.

Gaarden oppe i Lien ved Pløining. Blev foræret af Gaardens Eier Jakob Skorstad.

Alte. Ca. 250 m. ø. for Gaarden ved Veien blev for 2 Aar siden ved Udjevning af en Haug fundet forrustet Jern i Form af et Kors (formodentlig et Sverdhjalt). Det skulde have været temmelig stort.

Paa Vindsetmoen paa Nordsiden af Otterøen, ca. 300 m. fra Søen, ligger 3 runde Røser ikke langt fra hverandre. Et Stykke længere i syd paa Toppen af en Aas ligger en til.

Paa Veglo, Ranems Sogn, Overhallens Prestegjeld, erhvervede jeg Stykker af et sterkt forrustet Sverd fra y. J. med Skeden af Træ delvis endnu siddende paa. Det blev fundet ved Veigravning der, hvor Veien til Veglo tager af fra Hovedveien. Blev foræret af Pastor Aafos, der selv tilfældig var tilstede ved Udgravningen, men ellers intet usædvanlig kunde opdage. Jordarten var Sand.

Paa Løvø erhvervede jeg et Fund fra æ. J. fra Ramberg, Bø Sogn, Vesteraalen. Paa en liden Holme udenfor Gaarden laa der i 1855 endel lidt aflange Hauger. Løvøs nuværende Eier, der dengang var Smaagut, udgrov ialt 7 af dem. I den største, der skulde have maalt ca. 4 Alen i Diam., fandt han en Pincet, brukket i 2 Dele ved Bøilen, 2 Remspænder, 2 Knapper til Hegtespender(?), samtlige Sager af Bronze. Fundet blev nu foræret til T. af Finderen. I samme Haug fandtes ogsaa et Stykke Læder samt Stykker af en Sverdskede af Næver, hvori fandtes Levninger af Jern, Kul eller brændte Ben fandtes ikke, heller ikke Kammer, men der skulde under Gravningen have udviklet sig en styg Lugt. Om Sagernes Stilling og Plads inden Haugen kunde han ingen Besked give. De fandtes spredt, kun de 2 Pincetstykker laa sammen. I en anden Haug blev fundet en Naal af Bronze, der er forkommet; i de øvrige 5 fandtes intet.

I Forbindelse med ovenstaaende Indberetning, tillader jeg mig at omtale en ny Helleristning, opdaget og foreløbig undersøgt af mig, i Beitstaden i Sommer. Den befinder sig ved Gaarden Berdal,

ca. 1 km. nør. for den af Adjunkt K. Lossius i 1896 opdagede Helleristning, men den er dog langt fra saa prægtig og tydelig som denne. Figurerne har lidt meget ved Forvitring, saaat nu kun faa kan sees under alslags Belysning; de fleste kommer kun tilsyne, naar Solen falder paa skraa mod Berget. Det er de almindelige Figurer, Skibe, vertikale øverst udadbøiede Streger forbundne ved en Tverstreg, en Fodsaale, samt nederst tilhøre en Kombination af rette Streger, hvoraf et Par af de vertikale øverst ender i en Krog. Af denne Figur, der, saavidt jeg kan se, er et unicum, fik jeg taget et Aftryk i Trækpapir. Figurerne er hakkede ind i Berget, der skraaaner terrassevis mod sydøst. Længden maalt mellem de 2 yderste Figurer er 40,5 m., men da der mellem den næstsydligste og den derpaa følgende Figur mod nord er et Mellemrum af 22,35 m., der forresten muligens ved en nøiagtigere Undersøgelse end den, Tiden tillod mig, vilde kunne udfyldes, er det vel rimeligst at tage de 2 sydligste Figurer som en Ristning for sig. I saa Fald bliver det 2 Helleristninger, og Længden paa den største 18,15 m., Høiden ca. 8,5 m.

Som Bilag medfølger ovennævnte Aftryk af Figuren nederst tilhøre, Kroki over Helleristningen, der dog ikke gjør Krav paa at være udtømmende, Kroki i 1:10,000 over Terrænget omkring Helleristningerne ved Berdal, Kroki i 1:10,000 over Terrænget omkring Helleristningen ved Stene paa Frosta, hvor jeg under gunstig Belysning med Sikkerhed kunde skjelne 10 Skibsfigurer.

Myntsamlingen.

(Bestyrer: Adjunkt Hartmann.)

Herved har jeg den ære at oversende indberetning om mynt- og medaljesamlingens tilvækst og tilstand i det hele i det forløbne aar.

Samlingen er dels ved køb eller bytte og dels ved gaver forøget med 40 medaljer (hvoraf 9 i sølv, 9 i bronze og kobber, 14 i tin, messing m. m. og 8 galvanoplastiske aftryk), 97 mynter og polletter (hvoraf 1 i guld, 38 i sølv, 54 i bronze og kobber, 4 i nikkel og nysølv), 3 pengesedler og 3 jetons, ialt 143 stykker, hvorved beholdningen nu er steget til over 13,400 nr., deraf omtrent 1,120 medaljer. Som sædvanlig skyldes tilvæksten væsentlig gaver, der er indløbet fra 23 forskellige personer og foreninger. Saaledes har universitetets myntkabinet skjænket et i medaljeform præget foreningstegn i sølv for medlemmerne af det nylig ophævede „Bragernes kjøbmænds ligbærerlaug“, og Kgl. svenske Vetenskaps-Akademien et expl. i sølv af den i 1897 prægede erindringsmedalje over dets atdøde medlem, professor A. J. Erdmann. Fra komiteen for festligholdelse af Trondhjems bys 900-aars jubilæum er modtaget et exemplar af den i anledning af festen prægede større medalje i sølv, og fra komiteen for den med festen forbundne historiske udstilling 2 medaljeaftryk. Af andre givere tør fremhæves feierinspektør E. Strøm og dr. Støren i Meldal. Den førstnævnte har skjænket ca. 60 diverse mynter og medaljer, og sidstnævnte 2 middelalderske norske sølvmynter, der er fra Harald Haardraades sønners tid. Disse er identiske med 2 af de i dr. Stenersens verk

„Myntfundet fra Græslid i Tydalen“ beskrevne og stamme vistnok fra dette fund. 2 kufiske mynter fundne paa Høstad i Bynes, der tilhørte et sammesteds gjort oldfund, er indlemmede i oldsamlingen.

Den interessanteste af aarets erhvervelser er en middelaldersk tysk guldmynt („guldgylden“), fundet i jorden paa gaarden Ganes i Namdalen. Den tilhører grev Frederik III (1372—1417) af Mörs i westfalske kreds og er overordentlig sjelden, hvorfor den kun findes i faa samlinger.

Til haandbibliotheket er følgende verker anskaffet: Numismatiske meddelanden, XIV og Schwalbach: die neuesten deutschen Münzen unter Thalergrösse.

De af samlingens norske medaljer, der har speciel interesse for Trøndelagen, blev udlaant til den i Trondhjem afholdte historiske udstilling. Det viste sig da, at de allerfleste af de herhen hørende medaljer fandtes i samlingen. Af de manglende erhvervedes der galvanoplastiske aftryk fra Christiania og Kjøbenhavns universiteters samlinger, og disse blev efter udstillingens afslutning igjen skjænket til videnskabsselskabet, saa at her nu findes samlet omtrent alle medaljer, der staa i forbindelse med trondhjemske personer og begivenheder.

To nye montrer, der er mere hensigtsmæssige end de ældre, er anskaffet, og et større antal nyere mynter, der for publikum har den største tiltrækning, udlagt. Det har vist sig, at dette har bidraget til at forøge besøget og publikums interesse for samlingen.

Forøvrigt er intet væsentligt at meddele om samlingens tilstand. Aabningstiden har været den samme som for de øvrige samlinger.

Som vedlagte opgave udviser, har udgifterne beløbet sig til kr. 255.15, altsaa kr. 55.15 over den givne aarsbevilling. Overskridelsen er foranlediget derved, at de nye montrers kostende er bestridt af samlingens annuum.

Den zoologiske samling.

(Bestyrere: For Pattedyr- og Fuglesamlingen M. Foslie,
for de øvrige Samlinger V. Storm).

Pattedyrsamlingens tilvekst omfatter ialt 30 eksemplarer. Af disse er 9 indenlandske og resten udenlandske, deriblandt 12 smaa gnavere fra Amerika. Under samlingsbestyrerens algologiske reise i Finmarken erhvervedes nogle pattedyr af væsentlig interesse for samlingen. Saaledes blev indkjøbt en halv voksen hvidfisk, skudt ved Galten paa Sørøen 23de juni 1897. Dette er, saavidt vides, det eneste norske eksemplar af denne art, som er erhvervet for noget museum. Desuden en tidligere blot fra et par steder af kysten kjendt sælart, ringsæl (*phoca foetida*), skudt ved Balstad i Lofoten i oktober 1894, et føtalt individ af storkobbe (*halichoerus grypus*) fra Auvær ved Kvalsund i Tromsø amt, antagelig april eller mai, samt 2 unger af grønlandssæl (*phoca grønlandica*), skudt ved Vardø 7de mai. Endvidere er indkjøbt og opstillet et usedvanligt stort eksemplar af gaupe, skudt ved Kringen i Stjørdalen, en varietet af rødrev fra Signaldalen i Lyngen, samt en unge af nise, skudt ved Hasselviken 2den juli. Af udenlandske arter skal nævnes en halv voksen giraf, gnu (*antilope gnu*), pindsvin (*hystrix cristata*) og myrepungdyr (*myrmecobus fasciatus*), erhvervet ved bytte, samt et par større antilopearter (*alcelaphus lichtensteinii* og *antilope oryx*). De fleste af disse pattedyr har man ikke kunnet udstille af mangel paa plads.

Fuglesamlingen er forøget med 24 eksemplarer, deraf 7 norske. Af disse skal nævnes hvidvinget maage (*larus leucopterus*), skudt ved Munkholmen 12te april, lire (*puffinus major*), skudt ved Smølen 30te oktober og indsendt som gave fra hr. konsul Gram Parelius i Kristiansund, hvidkindet gaas (*anser leucopsis*), skudt ved Hiteren i begyndelsen af september og af hr. fabrikeier Otto Schulz, Stenkjær, velvillig overladt samlingen som gave. Desuden en i Ofoten skudt rypeorre (*lagopus tetrivi-albus*) i høstdragt, skjænket samlingen af hr. agent E. A. Tønseth. Den sibiriske svane (*cygnus minor*) viste sig i begyndelsen af 1880 i stor mængde overalt i det trondhjemske, men har senere ikke været bemærket, indtil den i begyndelsen af november 1897 atter optraadte paa flere steder, dog tilsyneladende i mindre antal. For samlingen erhvervedes et ved Hopsjøen paa Hiteren omkring 1ste november skudt eksemplar, og af en flok paa 6 stk., som i nogle dage havde tilhold i den lille indsø Laugen ved Hermstad i Stadsbygden, blev 7de november skudt et individ, som nu er opstillet i samlingen. Desuden vides et ekspl. omtrent samtidig at være skudt i Aasen. Af udenlandske fugle skal nævnes emu (*dromæus novæ hollandiæ*), erhvervet gennem hr. konsul Gundersen i Melbourne. Samlingen besidder nu en smuk typesamling af strudsefugle. Desuden er ved bytte erhvervet nogle pragtfugle, deriblandt et særdeles smukt eksemplar af glansfasan (*lophophorus impeyanus*). Ogsaa for fuglesamlingens vedkommende er pladsen altfor liden; de overfyldte udstillingskabe maa nu snarere betegnes som magasin- end udstillingsrum.

Samlingen af Fiske, Reptilier og Evertebrater — hvorom her ved meddeles Beretning for 1897 — er ikke betydeligt forøget, dels paa Grund af større Udgifter til Pattedyrafdelingen, dels fordi der i sidste Sommer ikke var synderlig Anledning til at foretage Bundskrabningsundersøgelser.

Af Fiske er ogsaa i sidste Aar udstoppet en Sverdfisk (*Xiphias gladius*), fanget ved Indløbet til Fjorden, samt en *Lampris guttatus*, hvoraf ogsaa et Par andre Exemplarer er erholdt nordfra. Gjennem Stavanger Museum er erhvervet en Nilkrokodil, hvilken Art ikke forhen havdes i Samlingen.

Reptilie- og Fiskesamlingen har været vedligeholdte ved Ombytning og Fornylse af Spiritus.

De entomologiske Undersøgelser har været fortsat dels om Våren i Byens Omegn, dels senere på Sommeren i Mostadmarken og tilstødende Trakter af Selbo. Insektfaunaens Charakter i disse Egne er vidt forskjellig fra de forhen undersøgte skovløse Egenes ved Kysten, hvor Artsantallet — hvad Diptera angaar — er langt større, især blandt Ariciernes, Ephydrinernes og Dolichopodernes Familie. Derimod fandtes i de indre Skovtrakter flere Arter f. Ex. af Asilider og især af *Tabani*, hvilke sidste i den varme Sommer forekom i Mostadmarken i enorme Mængder, bestående af 6 Arter af *Tabanus*, der i Kystegnene kun sjelden eller slet ikke findes. Også Tipuliderne var på Fjeldmyrene rigt repræsenteret. Talrige, tildels sjeldne eller forhen ikke nordenfjelds fundne Arter, indsamledes, især af Diptera, men også af Coleoptera.

Om Våren havde jeg i Byens Nærhed Anledning til at undersøge Landisopodernes (Oniscoider) Forekomst, samt Myriopoder og Arachnider.

Af Oniscoider var for vor Fauna kun opført 2 Arter; imidlertid er i senere Aar fundet langt flere søndenfjelds ifølge Meddelelse fra Prof. Sars, som har skjænket vort Museum en Samling heraf; af disse Arter har jeg i Trondhjems Omegn fundet de fleste, samt et Par andre, der er nye for vor Fauna.

Af Myriopoder fandtes også adskillige, som forhen ikke var kjendt fra det nordenfjeldske. Hr. Ingeniør Ellingsen har skjænket Musæet en værdifuld Samling af Myriopoder fra det søndenfjeldske samt Exemplarer af de af ham i Selskabets Skrifter nævnte Opilioner; disse Arter har jeg også — på 1 Undtagelse nær — fundet i Throndhjems Omegn i sidste Sommer.

Af egentlige Arachnider indsamledes især i Mostadmarken flere hundrede Exemplarer, hvoraf jeg har bestemt 70 Arter, hvoraf flere forhen kun var fundet i enkelte Individuer i det søndenfjeldske. Navnlig gav Høifjeldet et rigt Udbytte af flere af de sjeldnere arctiske Arter; idetmindste en af disse (en *Lycosa*) er uden tvivl en ny Art.

Mere specielt vil forhåbentlig blive meddelt i Selskabets Skrifter når Undersøgelser i andre Trakter er foretaget.

I kort Tid foretoges nogle Bundskrabninger i Fjordens ydre Dybvandsregion. Meget nyt blev ikke bragt for Dagen; dog gjenfandtes Exemplarer af *Ophioscolex spinosa*, som endnu ikke sees at være fundet andetsteds, samt den arctiske *Acanthozone cuspidata* samt flere andre vistnok sjeldnere Arter, men som oftere er fundet forhen. Vore Actinier er bestemt af Dr. Carlgren på hans Gjennemreise her, og fra Upsala Universitet er modtaget Anthozoeer m. m. i Bytte.

Den botaniske samling.

(Bestyrer: M. Foslie).

Samlingen er forøget med et betydeligt antal eksemplarer, væsentligst alger. Med bidrag af selskabet foretog samlingsbestyreren en reise til Vestfinmarken for at afslutte sine undersøgelser over dette distrikts algeflora. Reisen paabegyndtes 6te juni og tilendebragtes henimod slutningen af september. Et stort materiale indsamledes, og foruden en almindelig oversigt over floraens sammensætning, lagdes hovedvægten paa kalkalgernes udbredelse og biologiske forhold. Paa tilbagereisen indsamledes kalkalger ved Tromsø, Mestervik i Malangen og Balstad i Lofoten.

Den private algesamling, som af samlingsbestyreren blev afhændet til selskabet i 1896, er nu ordnet underet med de alger, der i de senere aar er bleven indsamlet for selskabets regning. Samlingen bestod af 15—20,000 ekspl. med tilhørende herbarieskab, fornemmelig europæiske, især skandinaviske arter, en betydelig samling kalkalger, ca. 3,500 mikroskopiske præparater med tilhørende kapsler, samt følgende exsiccaværker: Areschoug, Alg. Scand. exsicc. ser. I—II (12 fasc.), Wittrock et Nordstedt, Alg. exsicc. fasc. 5—25, Wyatt, Alg. Danmoniensis fasc. 1—5 og Hauck et Richter, Phycotheca universalis fasc. 1—13.

Fra udenlandske algologer og institutioner har samlingsbestyreren ogsaa i det forløbne aar havt endel kalkalger til gennemgaaelse. I bytte er erhvervet smukke og værdifulde samlinger af havsalger, deriblandt mange originaleksemplarer fra dr. Bornet i Paris, Camille Sauvageau i Lyon og Helgolands biologiske station ved dr. P. Kuckuck.

Mineralsamlingen.

(Bestyrer: Overlærer C. Schulz).

Forat nyttiggjøre den systematisk ordnede Mineralsamling og gjøre denne mere tilgjengelig for Almenheden, er der i 1897 istandbragt en ordnet Fremstilling af Mineralernes Kjendemerker, Forekomst og Dannelse i typiske Eksemplarer, i Lighed med, hvad man har ved flere Mineralsamlinger i Udlandet, som t. Eks. ved British Museum, Akademie der Wissenschaften i München m. fl.

For at opnå dette, måtte Fossilsamlingen magasineres, da de af denne optagne Montre måtte anvendes.

Den ovennævnte Samling omfatter:

Eksempler på de almindeligste Krystalformer inden de forskjellige Krystalsystemer i krystalliserede Mineralspecies. Eksempler på forskjellige Fænomener under Krystallers Dannelse.

Tvillingdannelser, Pseudomorfoser.

Eksempler på Mineralernes forskjellige Struktur, Kløvningsforholde, amorfe Mineraler, Hårdhed, Farve, Glans, Streg m. v. Hvorledes krystalliserede Mineraler forekommer og er dannet i Naturen, er anskueliggjort ved Eksempler på Grænsedannelser, ind- og påvoksede Krystaller, Gangmineraler, Ertsgange og Pegmatitgange.

Materialet til denne Samling er dels taget fra Selskabets Mineralsamling, dels er enkelte species indkjøbte fra Mineralien-niederlage, Freibergs Bergakademie og fra C. F. Pech, Berlin.

Det er min Mening under et Ophold i Udlandet i Sommer at kunne supplere denne Samling ved Håndstykker og krystalliserede Mineraler, som jeg da på Stedet vil få Anledning til at udvælge.

Såsnart Pladsen tillader det, vil en lignende Samling bli ordnet til Belysning af Bergartslæren.

Til Mineralsamlingen er i det forløbne År indkjøbt (fra C. F. Pech) 3 Stykker Meteorjern: fra Hessle (Upsala), Tolucca (Mexico) og Canon Diablo (Arizona).

Som Gaver er indkommen: Fra Direktør Wenstrøm (gjennem Hr. Bergmester A. S. Bachke) en Række Kisprøver, Håndstykker af Bergarter m. v. fra Sulithjelma Gruber, hvilke Sager er magasineret af Mangel på Plads. Det samme er Tilfældet med en Række Håndstykker af Kise, Bergarter m. v. fra trondhjemske Kisforekomster.

Fra P. Birch, Selbu, har Samlingen fået en Del Mergelboller (Marleker) fra Selbusjøen, fra Sjømand Lars Jakobsen 2 Stykker Kvarts med Guld fra Freemantle, Australien.

Fra British Museum og Smithsonian Institution i Washington har man Tilbud om at indtræde i Bytteforbindelse.

Det er imidlertid tvivlsomt, hvorvidt Samlingen nu bør skille sig med sine Dubletter af Mineraler fra ældre, sydnorske, tildels udtømte Mineralforekomster, hvilke særlig i sin Tid tilflød Mineral-samlingen ved de af afdøde P. Weibye Selskabet testamenterede Samlinger.

Bibliotheket.

(Bibliothekar: Arkivar Koren).

I Aaret 1897 er Bibliotheket blevet forøget med 1779 Bind, 13 Karter og 4 Haandskrifter, fordelte som nedenstaaende Tabel udviser. I dens sidste Rubrik er samtidig Udlaanet specificeret.

	Tilvæxt.			Udlaan.
	Ved Kjøb.	Ved Gave eller Bytte.	Tilsammen.	
	Bind.	Bind.	Bind.	Bind.
Skrifter af blandet Indhold	22	67	89	150
Skrifter af historisk Indhold	220	533	753	499
Skrifter af naturvidensk. Indhold	125	295	420	398
Skrifter i andre Fag	45	472	517	440
Sum	412	1367	1779	1487
Karter	4	9	13	
Haandskrifter	1	3	4	9

Af Gaverne bør nævnes 7 Bind bibliografisk Litteratur, anskaffede for Restbeløbet af den i forrige Aarsberetning omtalte Bevilgning af Samlaget i dette Øiemed. Endvidere 535 Bind, der er erhvervede for det i Direktionens Aarsberetning for 1896 nævnte Beløb, som Trondhjems Sparebank stillede til Raadighed til Indkjøb ved en Bogauktion i Kristiania i November 1896. Det kunde for-

øvrigt blot delvis anvendes efter sin Bestemmelse, idet det rige historiske Bibliothek, for hvis Skyld Bidraget var søgt, mod Formodning ikke blev solgt. Navnlig maa dog fremhæves Jfr. Birgitte Lie's Gave bestaaende af henimod 200 Stykker ældre Tryksager, deriblandt ikke mindre end 156 Trondhjemstryk fra forrige Aarhundrede. Selskabets Samling af saadanne har herved faaet en særdeles værdifuld Tilvæxt, ikke mindst af den Grund, at mange af Trykkene tidligere var ukjendte; flere af de første i Trondhjem trykte Bøger fandtes ogsaa heriblandt.

Gjennem Universitetsbibliothekets Mellekomst har Selskabet erhvervet Afskrifter af en Række Breve fra Biskop Gunnerus til Linné, opbevarede i Linnean Society's Bibliothek i London. Dr. Carl Bovallius besørgede velvillig Afskrivningen. Brevene vil blive trykte i Selskabets Skrifter sammen med Gunnerus' øvrige Brevvexling.

Fra Universitetsbibliothekerne i Kristiania, Upsala og Lund, fra Vetenskapsakademiens Bibliothek i Stockholm og fra det Store Kongl. Bibliothek i Kjøbenhavn har været hidlaant 93 Bind. Til førstnævnte og til Rigsarkivet er herfra blevet udlaant 3 Haandskrifter, ligesom der til Afbenyttelse for Amanuensis Hjalmar Petersen ved Udarbejdelsen af hans norske Boglexikon har været nedsendt til Universitetsbibliotheket en Mængde ældre norske Tryksager, navnlig trondhjemske. Disse sidste er ikke medregnede i Opgaven over Udlaanet.

Den i forrige Aarsberetning omtalte Omordning og Omflytning af Bibliotheket er blevet fortsat i Afd. O (Lærde Selskabers Skrifter). For endel Selskabers Vedkommende er Rækkerne af deres Skrifter reviderede, nye Katalogsedler udskrevne og de forefundne Defekter søgt udfyldte. At faa denne Afdeling i fuld Orden vil endnu koste meget Arbejde. Et Beløb er anvendt til Indbinding af et Par Serier af Selskabsskrifter; men det vilde være høist ønskeligt, om man kunde erholde et større ekstraordinært Bidrag til Anvendelse i dette Øiemed, eller om der i flere Aar kunde afsættes et bestemt Beløb hertil, da det ikke er muligt at holde Orden paa de mange uindbundne, tildels i mange Hefter udgivne Bind, som under de nuværende Forhold ofte lider en noksaa ilde Medfart. Af Bibliothek-

kets nuhavende Anuum er det ikke muligt, undtagen rent leilighedsvis, at afse noget større Beløb til Indbinding af andet end den aarlige Tilvæxt.

Revisionen af Bibliotheket er, dog kun i liden Udstrækning, bleven fortsat med den afsluttende Gjennemgaaelse af Seddelkatalogen. Man er kommen næsten ud Bogstavet K.

Bibliothekets Samling af Diplomer, der var opbevaret paa en høist utilfredsstillende Maade, er indlagt i nyanskaffede solide Papæsker i Nummerorden efter Katalogen. Arbeidet hermed er dog ikke bragt til fuld Afslutning.

Endelig kan nævnes, at Bibliotheket atter er kommet i Besiddelse af de paa sidste Side i Nyerups Katalog som savnede anførte 3 Jordebøger over Bakke og Halsnø Klosters Godser og over Kongens Jordegods paa Strinden og i Selbo. De øvrige sammesteds nævntē manglende Bøger maa senere være komne til Rette, da de nu forefindes i de gamle Exemplarer; men Jordebøgerne har jeg for nogen Tid siden fundet frem ved at rydde op i nogle Kasser Arkivsager paa Stiftsarkivets Loft. De findes anførte paa ældre Designationer over Trondhjems Stiftsprovstis Arkiv, og maa antagelig være komne did i Stiftsprovst Willes Tid. De er, saavidt vides, Unica; to af dem bærer G. Schönings Navnetræk, men Jordebogen for Bakke Klosters Gods har desværre mistet de sidste Blade.

Gaver til Bibliotheket

er modtagne fra følgende:

- Amtmanden i Nordre Trondhjems Amt.
- Amtmanden i Søndre Trondhjems Amt.
- Astronomer Royal, Cape of Good Hope.
- Trondhjems Brændevinssamlag.
- Statistiske Centralbureau, Stockholm.
- Departementet for det Indre, Kra.
- Dirección general de Correos y Telegrafos, Buenos-Aires.
- Juridiske Fakultet, Kra.
- Finantsdepartementet, Kra.

Bergens historiske Forening.
 Generalstaben, Kra.
 Justitsdepartementet, Kra.
 Kildeskriptionskommissionen, Kra.
 Kirkedepartementet, Kra.
 Kommissionen for det Arnamagnæanske Legat, Kbhavn.
 Kommissionen for Udg. af Nordhavsexpeditionens Arbejder, Kra.
 Landbrugsdirektøren, Kra.
 Norsk Lægforening, Kra.
 Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet, Kbhavn.
 Hollandske Ministerium for Kolonierne, Haag.
 Ministerio di Agricoltura, Rom.
 Observatorio, San Salvador.
 Redaktionen af Adresseavisen, T.hjem.
   — af Dagsposten, T.hjem.
   — af Folketidende, T.hjem.
 Filol.-hist. Samfund, Kbhavn.
 Selskabet for Norges Vel, Kra.
 Medicinske Selskab, Kra.
 Trondhjems Sparebank.
 Statssekretariatet, Kra.
 Desuden forskjellige Foreninger, Skoler og Institutioner i T.hjem.

Aktietrykkeriet, T.hjem.
 Bendixen, B. E., Skolebestyrer, Bergen.
 Boeck, Thv., Kgl. Fuldmægtig, Kra.
 Brandt, W., Frk., Kra.
 Brun, A., Boghandler, T.hjem.
 Bryhn, N., Dr., Hønefoss.
 Buck, A., Frk., T.hjem.
 Bødtker, J. Elster, Rektor, Kr.sund.
 Bøgh, W. B., Boghandler, T.hjem.
 Caspar, F. R., Dresden.
 Dahl, Knut, Stipendiat, T.hjem.
 Due, Hanna, Frk., T.hjem.
 Eide, Hemma, Fru, T.hjem.

- Elezovic, Fr., Professor, Belgrad.
 Erichsen, E. A., Rektor, Stavanger.
 Feral, Gaston, Albi.
 Finne, Fru Konsul, Devle.
 de Flers, H., Clermont.
 Foslie, M., Konservator, T.hjem.
 Fritsche, H., Direktør, St. Petersburg.
 Grieg, James A., Konservator, Bergen.
 Guldberg, C. M., Professor, Kra.
 Gustafson, G., Konservator, Bergen.
 Håkonson-Hansen, M. K., Observator, T.hjem.
 Hagen, I., Dr., T.hjem.
 Helland, A., Professor, Kra.
 Hjort, J., Dr., Kra.
 Hucke, Julius, Berlin.
 Jøsvold, P. O., Musikorporal, T.hjem.
 Koren, Kr., Arkivar, T.hjem.
 Lamprecht, G., Bautzen.
 Landmark, A., Fiskeriinspektør, Kra.
 Langen, Johan, T.hjem.
 Lie, Birgitte, Jfr., T.hjem.
 Lindeman, Fr., Provisor, T.hjem.
 Lindeman, Kr., Organist, T.hjem.
 Lossius, K., Adjunkt, T.hjem.
 Lysholm, Bj., Dr., T.hjem.
 Løken, H., Redaktør, T.hjem.
 Lønnum, Julie, Rotvold.
 Midelfart, Johs., Forstander, T.hjem.
 Midelfart, V., Frk., T.hjem.
 Moe, H., Boghandler, T.hjem.
 Mosling, S., Kand., T.hjem.
 Motzfeldt, C., Stiftamtmand, T.hjem.
 Muus, B. J., Pastor, Norway, Minnesota.
 Myhre, Fritz, Agent, T.hjem.
 Nicolaisen, O., Seminarlærer, Tromsø.
 Nielsen, N. J., Assistent v. meteorolog. Inst., Kra.

- Nøvik, P., Statsgartner, Kra.
 Petersen, Andr., Foged, T.hjem.
 Refsaas, J., Furer, T.hjem.
 Richter, J., Overlærer, T.hjem.
 Ronander, V., Kapelmester, T.hjem.
 Rygh, E., Bankdirektør, Kra.
 Rygh, K., Overlærer, T.hjem.
 Schnabel, Dorthea, Frk., T.hjem.
 Schwabe, J. F., Provst, T.hjem.
 Sivertsen, O., Kaptein, T.hjem.
 Spørck, A., Kaptein, T.hjem.
 Steenstrup, J., Professor, Kbhavn.
 Storm, G., Professor, Kra.
 Storm, Thora, Frk., T.hjem.
 Storm, V., Konservator, T.hjem.
 Wedell-Wedellsborg, P. S., Baron, Dr. phil., Kbhavn.
 Wexelsen, Fr., Pastor, hans Arvinger, T.hjem.

Fortegnelse over Bøger, indkomne i 1897 ved Bytte.

- Adelaide. Royal Society of South Australia. Transactions, 20, 2. 21, 1.
- Amsterdam. Koninkl. Akademie van Wetenschappen. Jaarboek 1896. Prijsvers 1897. Verhandelingen, Sect. 1. D. 5, 3—8. Sect. 2. D. 2, 2. D. 5, 4—10. Verslagen van de Vergaderingen der wis- en natuurkundige Afdeeling, D. 5. Verslagen en Mededeelingen. Afd. Letterkunde, R. 3, D. 12. Register t. R. 3.
- Baltimore. Johns Hopkins University. Circulars, vol. 15, 127—132.
- Bergen. Vestlandske Kunstindustrimuseum. Tiaars-Oversigt samt Beretning 1896.
- Museum. Aarvog 1896. G. O. Sars. An Account of the Crustacea of Norway, 2. Isopoda, 3—8.

- Bergen. Selskabet for de norske Fiskeriers Fremme. Aarsberetning 1879, 1881, 1884, 1896. Fiskeritidende, Aarg. 16 (1897). Love (1879) og 14 forskj. Separatafr. m. v.
- Berlin. Gesellschaft für Erdkunde. Verhandlungen, 23 (1896), 9—10. 24 (1897).
- Centralbureau der internationalen Erdmessung, Potsdam. Comptes-rendus des séances de la Comm. perman. a Lausanne 1896.
- Kgl. Preuss. Geodät. Institut, Potsdam. Die Neumessungen der Grundlinien bei Strehlen, Berlin u. Bonn. Berlin 1897.
- Kgl. Preuss. Meteorolog. Institut. Bericht 1895. 1896. Ergebnisse der meteorolog. Beobacht. 1885. Ergebnisse der Beobacht. an den Stat. II. und III. Ordnung. 1892, 3. 1893, 3. 1896, 1—2. 1897, 1. Ergebnisse der Gewitter Beobacht. 1892—94. Ergebnisse der Niederschlags-Beobacht. 1894.
- Bonn. Niederrheinische Gesellschaft für Natur- und Heilkunde. Sitzungsberichte 1896, 2. 1897, 1.
- Naturhistorischer Verein der preuss. Rheinlande, Westphalens etc. Verhandlungen, 53, 2. 54, 1.
- Boston. Massachusetts Institute of Technology. Technology Quarterly and Proceedings of the Society of Arts, 9 (1896), 4. 10 (1897), 1—3.
- Society of Natural History. Proceedings, 27, pag. 201—330. 28, 1—5.
- Braunschweig. Verein für Naturwissenschaft. Jahresbericht, 10.
- Bruxelles. Société entomologique de Belgique. Annales, 39.
- Budapest. Kgl. Ungarische geologische Landesanstalt. Jahresbericht, 1894. Földtani Közlöny (Geologische

- Mittheilungen), 26 (1896), 11—12. 27 (1897), 1—7.
 Mittheilungen aus dem Jahrbuche, 11, 1—5.
- Buenos-Aires. Biblioteca Nacional. Latzina, Géographie de la République Argentine. Buenos-Aires 1890.
 — Museo Nacional. Anales, 5 (Ser. 2, t. 2). Memoria 1894—96.
- Cambridge (Mass). Harvard University. Peabody Museum of American Archaeology and Ethnology. Memoirs, 1, 1—2. Museum of Comparative Zoology. Report, 1895—96. 1896—97.
- Chicago. Academy of Sciences. Report, 39 (1896). Bulletin of the Geolog. and Natural Hist. Survey, 1. (Apr. 1896).
- Colorado. Colorado College Scientific Society. Colorado College Studies, 6 (1896).
- Córdoba (Argentina). Academia Nacional de Ciencias. Boletin, 15, 1—3.
- Danzig. Naturforschende Gesellschaft. Schriften, N. F. 9, 2.
- Davenport (Iowa). Academy of Natural Sciences. Proceedings, 6 (1889—97).
- Des Moines. Iowa Academy of Sciences. Proceedings, 1895 (vol. 3).
- Dijon. Académie des Sciences etc. Mémoires, sér. 4, t. 5 (1895—96).
- Dublin. Royal Irish Academy. Proceedings, ser. 3, 4, 1—3.
- Frankfurt am Main. Senckenbergische naturforschende Gesellschaft. Bericht 1896—97.
- Giessen. Oberhessische Gesellschaft für Natur- u. Heilkunde. Bericht, 31.
- Göttingen. Königl. Gesellschaft der Wissenschaften. Geschäftliche Mittheilungen 1897, 1. Nachrichten, mathem.-physik. Kl., 1896, 4. 1897, 1—2.
- Greenwich. Royal Observatory. Introduction to the astronomical Observations 1894. Results of the astro-

- nomical Observations 1894. Results of the mag-
netical and meteorological Observations 1894.
- Greifswald. Naturwissenschaftl. Verein für Neu-Pom-
mern und Rügen. Mittheilungen, 28 (1896).
- Grenoble. Académie Delphinale. Bulletin, sér. 4, t. 9.
- Göteborg. Stadsbibliothek. Göteborgs Högskolas Årsskrift,
2 (1896). 3 (1897). Göteborgs Kongl. Vetenskaps-
och Vitterhets-Samhälles Handlingar, n. f. 32.
- Halifax. Nova Scotian Institute of Science. Procee-
dings and Transactions, 9, 2.
- Halle. Verein für Erdkunde. Mittheilungen, 1897.
- Harlem. Fondation de P. Teyler van der Hulst
(Musée Teyler). Archives, sér. 2, vol. 5, 3.
- Société Hollandaise des Sciences. Archives
Néerlandaises des Sciences exactes et naturelles,
30, 4—5. Sér. 2, t. 1, 1. Christian Huygens, Oeuvres
complètes, 7.
- Heidelberg. Historisch-philosophischer Verein. Neue
Heidelberger Jahrbücher, 1897, 1.
- Helsingfors. Societas pro fauna et flora Fennica. Acta,
11. Meddelanden, 22.
- Société Finno-Ougrienne. Journal, 15. Heikel,
Trachten u. Muster der Mordvinen, Lief. 1.
- Sällskapet för Finlands Geografi. Fennia,
12. 13.
- Finlands geologiska Undersökning. Med-
delanden från Industristyrelsen i Finland, 25 (1896).
- Finska Vetenskaps-Societeten. Acta, 21.
Öfversigt af Förhandlingar, 38 (1895—96).
- Indianapolis. Indiana Academy of Science. Proceedings,
1894. 1895.
- Ithaca. Cornell University. Bulletin (Science), 3, 1.
- Kassel. Verein für Naturkunde. Abhandl. u. Bericht, 42.
- Kiel. Kommission zur wissenschaftlichen Unter-
suchung der deutschen Meere in Kiel
und die biologische Anstalt auf Helgoland.

- Wissenschaftliche Meeresuntersuchungen, n. F. 2, H. 1, 2 - 2.
- Kiel. Universitat. Museum vaterland. Alterthumer. Bericht, 41.
- Anthropologischer Verein. Mittheilungen, 10.
- Naturwissenschaftl. Verein. Schriften, 11, 1.
- Kjbenhavn. Genealogisk Institut. Dobte i St. Petri tyske Kirke i Kjbenhavn for Ildebranden 1728. S. Elvius, Bryllupper og Dodsfall i Danmark 1896. S. Elvius, To hundrede Biografer af Studenterne fra 1872.
- Rigsarkivet. Fonden ad usus publicos, 1.
- Kgl. Danske Videnskabernes Selskab. Oversigt over Forhandlinger, 1896, 6. 1897, 1-3. Skrifter, R. 6, naturv. og mathem. Afd., 8, 3-4; hist. og filos. Afd., 4, 3. Caspar Wessel. Essai sur la representation analytique de la direction. Kbh. 1897.
- Konigsberg. Physikal.-oekonom. Gesellschaft. Schriften, 37.
- Kristiania. Det statistiske Centralbureau. Statistisk Aarbog, 16 (1896). 17 (1897). Meddelelser, 15 (1897). Norges officielle Statistik, R. 3, 42-45. International Skibsfartstatistik, Tabeller vedkommende Skibsfartbevagelsen 1872-94 og Handelsflaaderne 1886-96.
- Det norske meteorologiske Institut. Jahrbuch, 1896. H. Mohn. Klimatabeller for Norge. III.
- Norges geografiske Opmaaling. Generalkart over det sydl. Norge, XI. XIII. Kart over Sondre Trondhjems Amt, II. Topografisk Kart over Norge, Bl. 4 A, Flekkefjord. 27 A, Vermunden. K 16, Junkeren. L 16, Virvand. T 3, Soroen. Specialkart over den norske Kyst fra Hitteren til Kraakovaag og Froien.

- Kristiania. Kongl. Fredriks Universitet. Festskrift til
H. M. Kong Oscar II, 1—2.
- Videnskabselskabet. Forhandlinge, 1896.
Skrifter, 1896, 1—2.
- La Plata (Argentina). Dirreccion generale de Estadistica.
L'agriculture, l'évelage, l'industrie et le commerce
dans la province en 1895.
- Lawrence (Kansas). University of Kansas. The Kansas Uni-
versity Quarterly, 5, 2.
- Leipzig. Verein für Erdkunde. Mittheilungen, 1896.
Wissenschaftliche Veröffentlichungen, 3, 2.
- London. Royal Society. Proceedings, 365—381.
- St. Louis. Academy of Sciences. Transactions, 7, 4—16.
- Lund. Universitet. Acta, 32, 1—2. E. Tegnér, Lunds
Universitet 1872—1897.
- Manchester. The Manchester Museum, Owens College.
Notes from the Museum 1—4. Report 1896—97.
- Literary and Philosophical Society. Me-
moirs and Proceedings, ser. 4, 41, 2—4.
- Metz. Verein für Erdkunde. Jahresbericht, 19.
- Minneapolis. The Geological and Natural History
Survey of Minnesota. Report, 22 (1893).
23 (1894).
- Montreal. Numismatic and Antiquarian Society. The
Canadian Antiquarian and Numismatic Journal,
ser. 3, 1, 1.
- Moskwa. Société impériale des Naturalistes. Bul-
letin, 1896, 3—4. 1897, 1.
- New York. Academy of Sciences. Annals, 8, 9, 1—12.
Transactions, 15.
- American Museum of Natural History.
Bulletin, 8 (1896). Report, 1896.
- Osnabrück. Naturwissenschaftl. Verein. Jahresbericht, 11.
- Ottawa. Royal Society of Canada. Proceedings and
Transactions, ser. 2, 2.

- Ottawa. Geological Survey of Canada. Palæozoic Fossils, 3, 3. Rapport, n. sér., 7 (1894) & Cartes.
- Paris. Museum d'Histoire naturelle. Bulletin, 1896, 7-8. 1897, 1.
- St. Petersburg. L'Académie impériale des Sciences. Bulletin, sér. 5, tome 5, 3-5, 6, 1-5, 7, 1-2. Mémoires, sér. 7, tome 42, 14; sér. 8, Classe hist.-philos., vol. 1, 3-6. Classe math.-phys., vol. 1, 1-8. 5, 2-5.
- Laboratoire biologique. Bulletin, 2, 1-2.
- Philadelphia. Academy of Natural Sciences. Proceedings, 1896, 2-3. 1897, 1.
- American Philosophical Society. Proceedings, 150-155.
- Plymouth. Marine Biological Association. Journal, 4, 4. 5, 1.
- Rom. Reale Accademia dei Lincei. Atti, Anno 294 (1897). Ser. 5, Rendiconti. Classe di scienze, fisiche, mathem. e naturali, vol. 6, sem. 1-2. Rendiconto dell'adunanza solenne del 5 giugno 1897.
- Stavanger. Museum. Aarsberetning, 1896.
- Stockholm. Svenska Fornminnesföreningen. Tidskrift, 10, 1. Svenska Konstminnen, 7.
- Kongl. Svenska Vetenskaps-Akademien. Handlingar, n. F. 28. Bihang til Handlingar, 22, 1-4. Meteorologiska Iagttagelser i Sverige, 34. Öfversigt af Förhandlingar, 53 (1896).
- Kongl. Viterhets-, Historie- och Antiquitets-Akademien. Månadsblad, 1892. 1893. Antiquarisk Tidskrift för Sverige, 13, 2-3. 15, 1.
- Strassburg. Universität. 5 Dissertatser.
- Topeca. Kansas Academy of Sciences. Transactions, 14.
- Toronto. Canadian Institute. Proceedings, n. sér., 1, 1-2. Transactions, 9 (vol. 5, 1.)
- Meteorological Service. Toronto general meteorological Register 1896. Monthly Weather Review June 1896-Septbr. 1897.

- Tromsø. Museum. Aarsberetning, 1881. 1882. 1894. Aarshefter, 18 (1895).
- Trondhjem. Nordenfjeldske Kunstindustrimuseum. Beretning, 1896.
- Upsala. Universitet. Reinh. Geijer, Upsala Universitet 1872—1897, Festskrift (1897). Årsskrift 1896. Bulletin of the Geological Institution, 5. Bulletin mensuel de l'Observatoire météorologique, 28. Hildebrand Hildebrandsson. Quelques recherches sur les centres d'action de l'atmosphère. Sveriges off. Bibliothek, Accessions-Kat., 11 (1896). Zoologiska Studier, Festskrift Wilh. Lilljeborg tillegnad af Svenska Zoologer. 1896.
- Kgl. Vetenskaps-societeten. Nova Acta, ser. 3, 17, 1 (1896).
- Washington. U. S. Department of Agriculture. Farmers' Bulletin, 54. Yearbook, 1896. Division of Biological Survey. North American Fauna, 13.
- Smithsonian Institution. Smithsonian Miscellaneous Collections, 1031. 1035. 1037. 1038. 1039. 1071—73. 1075. 1077. Smithsonian Contributions to Knowledge, [vol. 29], no. 1033. 1034, vol. 30—32. Annual Report to July 1894. S. P. Langley, Memoir of George Brown Goode. 1897.
- Smithsonian Institution. Bureau of Ethnology. Annual Report, 14, 1—2 (1892—93). 15 (1893—94).
- Smithsonian Institution U. S. National Museum. Bulletin, 47. 49. Proceedings, 18 (1895). Annual Report to June 1894.
- U. S. Naval Observatory. Reports for the fiscal years ending $\frac{30}{6}$ 1894 & $\frac{30}{6}$ 1897. Washington Observations 1890: Astronomical, magnetic and meteorological Observations 1890; Meteorological Observations and Results 1890.
- U. S. Coast and Geodetic Survey. Bulletin,

36. Report for the fiscal year ending with June 1894, 2; for the year ending with June 1895, 1—2.
- Washington. U.S. Geological Survey. Report, 16 (1894—95), 1, 17 (1895—96), 3, 1—2.
- Wien. K. K. Anstalt für Meteorologie u. Erdmagnetismus. Jahrbücher, n. F. 26 (1889). 1894, 1. 1895, 1. 1896, 1.
- K. K. zoolog.-botanische Gesellschaft. Verhandlungen, 46 (1896), 9—10.
- York. Yorkshire Philosoph. Society. Report, 1896.
- Zürich. Naturforschende Gesellschaft. Vierteljahrsschrift, 41 (1896), Suppl. 42 (1897), 1—2.
- Østersund. Jämtlands Läns Fornminnesförening. Tidsskrift 2, 2.
-